

FORVALTNINGSREVISJONS-
RAPPORT 5-2020

MELDINGER TIL BARNEVERNENET

UTARBEIDET FOR
KONTROLLUTVALGET I
GAUSDAL KOMMUNE

INNLANDET REVISJON IKS

17. november 2020
2020-1199/GSL

FORORD

Denne rapporten er et resultat av forvaltningsrevisjonsprosjektet *Meldinger til barnevernet* som er gjennomført på oppdrag av kontrollutvalget i Gausdal kommune.

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave som innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak (Kommunelovens § 23-3.).

Revisjonen er utført av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Guro Selfors Lund i perioden januar til september 2020. Fagansvarlig forvaltningsrevisjon Reidun Grefsrud har kvalitetssikret rapporten. Revisjonen har vurdert sin uavhengighet overfor Gausdal kommune, jf kommuneloven § 24 nr 4 og forskrift om revisjon § 6. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke vår uavhengighet og objektivitet.

Utkast til rapport er sendt kommunedirektøren til uttalelse . Vi har mottatt innspill til faktadelen fra kommunen, og dette er innarbeidet i rapporten. Revidert rapport er sendt kommunen, og svaret fra kommunedirektøren er vedlagt rapporten.

Vi takker for godt samarbeid med ansatte i kommunen som vi har hatt kontakt med i prosjektarbeidet.

Lillehammer, 17. november 2020.

Guro Selfors Lund
Oppdragsansvarlig revisor

Reidun Grefsrud
Prosjektansvarlig revisor

INNHOLDSFORTEGNELSE

FORORD.....	2
SAMMENDRAG.....	4
7.2 ANBEFALINGER.....	5
1. INNLEDNING.....	6
1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING	6
1.2 FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER	6
1.3 KILDER FOR REVISJONSKRITERIER	6
1.4 METODE	7
2. HVA ER EN BEKYMNING – NÅR SKAL BEKYMNINGEN MELDES?.....	10
3. ORGANISERING, GAUSDAL KOMMUNE	11
4. BARNEHAGEANSATTES KUNNSKAP OM MELDEPLIKTEN	13
4.1 KUNNSKAP OM MELDEPLIKTEN	13
4.2 ALVORLIG BEKYMRET?	14
4.3 FORHOLD SOM KAN GJØRE DET VANSKELIG Å MELDE.....	15
4.4 KONTAKT MED BARNEVERNET	16
4.5 OPPSUMMERING.....	17
5. RUTINER FOR OG PRAKTISERING AV MELDEPLIKT.....	18
5.1 REVISJONSKRITERIER.....	18
5.2 RUTINER	20
5.3 REVISJONENS VURDERINGER	23
6. SAMARBEID	25
6.1 REVISJONSKRITERIER.....	25
6.2 SAMARBEID FORANKRET I STYRINGSdokUMENT	26
6.3 TVERRFAGLIGE SAMARBEIDSMØTER OG ARENAER.....	28
6.4 SAMARBEID PÅ INDIVIDNVÅ	29
6.5 SVAR I SPØRREUNDERSØKELSEN VEDR. SAMARBEID	31
6.6 REVISJONENS VURDERINGER	32
7. KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER.....	34
7.1 KONKLUSJONER.....	34
7.2 ANBEFALINGER.....	35
REFERANSER.....	36
VEDLEGG 1 KOMMUNEDIREKTØRENS UTTAELSE.....	37
VEDLEGG 2 RUTINER MOTTATT FRA KOMMUNEN	38

SAMMENDRAG

FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

En foranalyse viste variasjoner i antall meldinger fra ulike instanser til barnevernet, bl.a. sender skolene flere meldinger enn barnehager og helsestasjonen. Ut fra dette ble det avklart med kontrollutvalget at fokus skulle være på meldinger fra de som ser de minste barna, det vil si fra de som jobber i barnehager og ved helsestasjonen.

Formålet med revisjonsprosjektet er ut fra dette å undersøke om kommunen har etablert rutiner og praksis som sikrer at barnevernet får melding om barn som er utsatt for alvorlig omsorgssvikt eller overgrep.

Følgende problemstillinger er formulert:

1. Er ansatte i barnehagene trygge på at de har kunnskap om regelverket, og hvordan de skal gå fram ved bekymringer?
2. Er det etablert tilstrekkelige rutiner for praktisering av opplysningsplikt og fungerer rutinene i praksis?
3. Er det utviklet et samarbeid mellom barnevernet, barnehagene og helsestasjonen som bidrar til at bekymringer meldes til barnevernet?

METODE

Datagrunnlaget som ligger til grunn for våre vurderinger er hentet inn ved dokumentgjennomgang og ved intervjuer. Det er også gjennomført en spørreundersøkelse for å svare på kartleggingen av ansatte i barnehagene.

REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriteriene er hentet fra barnevernloven, barnehageloven og helsepersonell-loven og kommuneloven.

KONKLUSJONER

Problemstilling 1 var om ansatte i barnehagene er trygge på at de har kunnskap om regelverket, og hvordan de skal gå fram ved bekymringer.

Kartleggingen viste usikkerhet blant ansatte i barnehagene når det gjelder opplæring i det å gjenkjenne symptom og trygghet i det å se etter risikofaktorer og symptom hos barn som kan være utsatt for omsorgssvikt. Ved siden av at de uttrykte usikkerhet, var det også flere som etterspurte mer kurs og opplæring.

Det var 95% av respondentene i undersøkelsen som svarte at de var kjent med plikten til å melde til barnevernet. Selv om de var kjent med meldeplikten, viste kartleggingen at barnehagene har hatt alvorlige bekymringer for barn uten at de meldte dette til barnevernet. Med utgangspunkt i Barnehageloven har barnehagepersonalet ansvar for å være oppmerksomme på forhold som kan føre til tiltak fra barnevernet, likevel svarte 80 prosent at de mener at barnehagene melder for få saker til barnevernet.

Problemstilling 2 var om det er etablert tilstrekkelige rutiner for praktisering av opplysningsplikt og fungerer rutinene i praksis.

Både ved helsestasjonen og i barnehagene er det etablert rutiner som skal sikre at ansatte melder til barnevernet dersom de er alvorlig bekymret for et barn. Rutinene bør revideres jevnlig, de bør gjennomgås jevnlig med de ansatte, og det bør framkomme i dokumentene når de har vært revidert.

De fleste ansatte sier de er kjent med opplysningsplikten, og det synes å ha vært fokus på dette fra ledelsen. Barnehagepersonalet synes likevel å være usikre på egen rolle når den formelle kunnskapen de innehar skal omsettes til praksis. Det er vist eksempler både fra helsestasjon og fra barnehagene der situasjoner har oppstått uten at en har brukt de rutinene som foreligger.

Det ble vist til intern gjennomgang der det ble avdekket at ved særlig utfordrende saker var det usikkerhet omkring hvordan dette skulle følges opp. Fra kommunens side er det tatt aktivt grep fra ledelsen for å unngå slike situasjoner senere. Kommunen har iverksatt tiltak, blant annet ved å delta med informasjon på personalmøter med de ansatte i barnehagene.

Problemstillingen var om det er utviklet et samarbeid mellom barnevernet, barnehagene og helsestasjonen som bidrar til at bekymringer meldes til barnevernet?

Revisjonens inntrykk er at Gausdal kommune har fokus på at det skal være et tverrfaglig samarbeid mellom barnehager, barnevern og helsestasjonen basert på systematikk og rutiner.

Revisjonens gjennomgang viser at det er etablert et samarbeid både på system- og på individnivå. Tilbakemeldinger i intervjuer indikerer likevel at det etablerte samarbeidet bør videreutvikles slik at det kan fungere mer målrettet som bidrag til at flere saker meldes til barnevernet.

7.2 ANBEFALINGER

- Kommunen må sikre at barnehagene har rutiner for avklaring av bekymring, rutiner for samtale med foreldre og maler for melding.
- Kommunen bør vurdere hvordan det etablerte samarbeidet kan utvikles slik at det blir mer målrettet som bidrag til at bekymringer meldes til barnevernet.
- Rutiner bør revideres og det bør gå frem av rutinene når de er revidert.

1. INNLEDNING

1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING

Kontrollutvalget i Gausdal kommune behandlet prosjektplan om «Meldinger til barnevernet» i møte 13.11.2019 sak 21/19. Følgende ble enstemmig vedtatt:

1. Kontrollutvalget tar prosjektplanen fra Innlandet Revisjon IKS om "Meldinger til barnevernet" til orientering.
2. Kontrollutvalget legger prosjektplanen til grunn og bestiller forvaltningsrevisjonen "Meldinger til barnevernet" som har som formål å undersøke om kommunen har etablert rutiner og praksis som sikrer at barnevernet får melding om barn som er utsatt for alvorlig omsorgssvikt eller overgrep.

1.2 FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

Foranalysen viste variasjoner i antall meldinger fra ulike instanser til barnevernet, bl.a. sender skolene flere meldinger enn barnehager og helsestasjonen. Ut fra dette ble det avklart med kontrollutvalget at fokus skulle være på meldinger fra de som ser de minste barna, det vil si fra de som jobber i barnehager og ved helsestasjonen.

Hva som er et «normalt nivå» på antall meldinger til barnevernet fra barnehager og helsestasjonen kan være vanskelig å avdekke. I revisjonsprosjektet tar vi utgangspunkt i faktorer vi antar har betydning for om alvorlige bekymringer meldes til barnevernet. Dette er barnehagenes og helsestasjonens rutiner og praksis når det gjelder å oppdage og melde fra om mulig omsorgssvikt, ansattes kjennskap til regelverket og forståelse for når meldeplikten inntreffer, samt samarbeidet med barnevernet.

Formålet med revisjonsprosjektet er ut fra dette å undersøke om kommunen har etablert rutiner og praksis som sikrer at barnevernet får melding om barn som er utsatt for alvorlig omsorgssvikt eller overgrep.

Vi har formulert følgende problemstillinger:

1. Er ansatte i barnehagene trygge på at de har kunnskap om regelverket, og hvordan de skal gå fram ved bekymringer?
2. Er det etablert tilstrekkelige rutiner for praktisering av opplysningsplikt og fungerer rutinene i praksis?
3. Er det utviklet et samarbeid mellom barnevernet, barnehagene og helsestasjonen som bidrar til at bekymringer meldes til barnevernet?

1.3 KILDER FOR REVISJONSKRITERIER

I en forvaltningsrevisjon skal revisjonen utlede revisjonskriterier. Revisjonskriterier kan utledes fra lover, forskrifter, retningslinjer, kommunale vedtak, faglige standarder mv som sier noe om hvordan virksomheten skal drives. Revisjonskriteriene er grunnlaget for revisjonens vurderinger.

Det er ikke utledet revisjonskriterier for den første problemstillingen, da denne er utformet som en kartlegging av om ansatte i barnehagene er trygge på egen kunnskap om regelverket, og hvordan de skal gå fram ved bekymring. Resultat som framkommer gjennom kartleggingen refereres til som data i de to neste problemstillingene.

Både barnevernloven, barnehageloven og helsepersonell-loven har bestemmelser om meldeplikt til barnevernet. For problemstilling 2 er følgende kilder til revisjonskriterier sentrale:

- Barnevernloven, særlig § 6-4
- Barnehageloven, særlig §22 om opplysningsplikt til barnevernet
- Helsepersonelloven, særlig §33 om opplysningsplikt til barnevernet

Når det gjelder problemstilling 3 viser vi særlig til følgende kilder til revisjonskriterier:

- Barnevernloven, særlig § 3-2 om samarbeid
- Helse- og omsorgstjenesteloven §3-4 som pålegger kommunen å legge til rette for samhandling
- Rammeplan for barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017)

Av både ny og gammel bestemmelse om internkontroll i kommuneloven forstår vi at det må eksistere styringssystem og rutiner som legger til rette for at ansatte blir gjort kjent med, og etterlever det lovverket de skal arbeide etter.

I kommuneloven er det i § 25-1 en ny bestemmelse om internkontroll. Bestemmelsen er ikke trådt i kraft ennå. Fram til § 25-1 trår i kraft gjelder overgangsbestemmelsen i § 31-3 pkt a) der det står at «*Kommunedirektøren skal sørge for at administrasjonen er gjenstand for betryggende kontroll.*» Det er vedtatt at internkontrollbestemmelser for kommuneplikter i de fleste særlovene skal oppheves og erstattes av den nye bestemmelsen om internkontroll i kommuneloven. Lovendringene ble behandlet i Stortinget i juni 2020 og sanksjonert i statsråd 19. juni 2020. Kommunal – og moderniseringsdepartementet tar sikte på felles ikrafttredelse av lovendringene om internkontroll 1. januar 2021. Fram til 1.1.2021 gjelder internkontrollbestemmelsene i særlovene, herunder barnevernloven med forskrift.

Det gjøres nærmere rede for revisjonskriteriene under det enkelte kapittel.

1.4 METODE

1.4.1 VALG AV METODE

Rapporten er utarbeidet på grunnlag av informasjon fra intervjuer med ledere som har ansvar for tjenester for barn, gjennomgang av relevant dokumentasjon og gjennomføring av spørreundersøkelse blant ansatte i de kommunale og private barnehagene i Gausdal.

Arbeidet med forvaltningsrevisjonen startet med oppstartmøte 29.01.2020 der kommunalsjef Cathrine Furu og kommunaldirektør Rannveig Mogren deltok sammen med revisjonen.

Intervjuene ble gjennomført i slutten av februar. Spørreundersøkelsen skulle sendes ut i løpet av mars, men ble utsatt til juni 2020. Utkast til rapport ble ferdigstilt og sendt kommunedirektøren til uttalelse 1.10.2020.

1.4.2 DOKUMENTGJENNOMGANG

Vi har etterspurt hvilke styringsdokument som foreligger, rutinebeskrivelser og system for meldinger og samarbeid mellom barnevern og barnehager og helsestasjon.

Revisjonen har mottatt følgende skriftlige rutinebeskrivelser.

- Rutine for alle barnehagene vedr meldinger til barnevernet «Bekymringsmelding til barnevernet», utarbeidet i 2015.
 - Vedlegg til rutinen: Sjekkliste «Symptomer som alene eller sammen kan føre til en bekymring» / Skjematisk modell for prosessen fra bekymring til eventuell melding. Skjema «Bekymringsmelding til barnevernet».
 - Meldingsskjema
- Meldingsrutiner til barneverntjenesten fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Årshjul helsestasjonen

Vi har også gått gjennom styringsdokumenter (årsmeldinger, budsjett og økonomiplan, strategidokument), meldestatistikk mv.

1.4.3 INTERVJUER

Når det gjelder utvikling av gode rutiner og ansvar for samarbeid mellom barnevernet, barnehagene og helsestasjonen er dette et ledelsesansvar. Vi har derfor intervjuet enhetsleder for barnehage og skole, enhetsleder for familie og helse, barnevernleder, tidligere leder for barnehager og ledende helsesykepleier.

Fra alle intervjuer er det skrevet referat som er sendt til intervjuobjektene for verifisering.

1.4.4 SPØRREUNDERSØKELSE

Den første problemstillingen er beskrivende og data er innhentet gjennom spørreundersøkelse blant ansatte i barnehagene. Vi fikk tilsendt e-postadressene til alle ansatte i kommunale og private barnehager i kommunen, dette utgjorde totalt 75 respondenter. Spørreundersøkelsen ble etter dette sendt ut til alle respondenter ved hjelp av Netigate (programvare for online spørreundersøkelse).

Utkast til spørreskjema ble før utsending gjennomgått i møte med kommunalsjef Cathrine Furu. Skjemaet er også kvalitetssikret ved utsending av test-versjon internt hos Innlandet Revisjon IKS og til ledelsen i kommunen før den gikk ut til alle ansatte i barnehagene.

Vi ønsket å få inn flest mulig svar før sommerferien. Spørreundersøkelsen ble sendt ut den 08.06.2020 med en ukes svarfrist. Fristen ble utvidet ut juni, og det ble det sendt ut flere purringer. Ved utgangen av juni var det relativt lav svarprosent, og vi la derfor opp til at undersøkelsen skulle ligge tilgjengelig til over sommerferien. En siste purring ble sendt ut den 10. august.

Vi mottok totalt 40 svar, det vil si at vi fikk svar fra 55% av alle ansatte i barnehagene i Gausdal. Vi mottok 22 svar fra ansatte i kommunale barnehager (54%) og 19 svar fra ansatte i private barnehager (46%). Det var 36 personer av dem som svarte som hadde arbeidet i barnehagene i mer enn to år (88%). Det er god spredning i svarene, da vi har fått svar fra styрere, fra pedagogisk ledere, førskolelærere, fagarbeidere og ufaglærte.

Svarene i undersøkelsen gir oss et bilde av hvordan ansatte i barnehagene opplever ulike sider ved meldeplikten.

1.4.5 KVALITETSSIKRING – RELEVANS OG PÅLITELIGHET

Prosjektet er gjennomført i henhold til RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon som er gjeldende som god kommunal revisjonsskikk fastsatt av Norges kommunerevisorforening. Innlandet Revisjon IKS har et internt kvalitetssikringssystem som er i samsvar med RSK 001.

Datas relevans er knyttet til om undersøkelsen representerer den virkelige situasjonen. Vi mener data som er samlet inn i denne undersøkelsen er egnet til å svare på problemstillingene. Det er likevel viktig å være oppmerksom på at de opplysninger som framkommer i rapporten nødvendigvis er et utvalg av fakta.

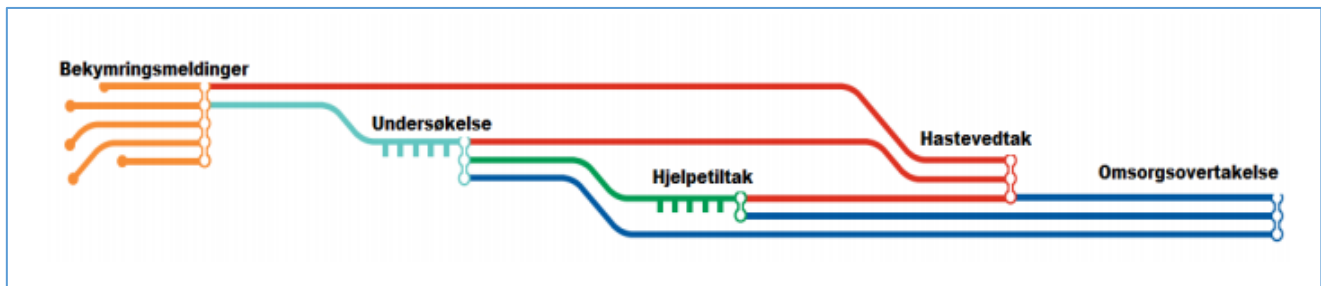
Med pålitelighet menes at data skal være mest mulig presise og nøyaktige. Dette er blant annet ivaretatt ved verifisering av intervjureferater og ved innhenting av uttale fra kommunedirektøren på utkast til rapport.

2. HVA ER EN BEKYMNING – NÅR SKAL BEKYMNINGEN MELDES?

Media avdekker stadig historier om barn som ikke får den hjelpen de har behov for, enten ved at det ikke gripes inn, ved at det gripes inn for raskt eller ved at det settes inn feil tiltak. For at barneverntjenesten skal kunne yte bistand til barn og deres familie er de først avhengig av å få kjennskap til bekymringsfulle forhold. (Helsetilsynet, 2019).

Statens Helsetilsyn ga i 2019 ut en rapport etter å ha vurdert 106 barnevernssaker som var behandlet i fylkesnemnd i 2016 og 2017. Helsetilsynet fant i enkelte saker at offentlige instanser hadde vært kjent med opplysninger som var av en slik karakter at det burde vært sendt melding til barneverntjenesten. Disse opplysningene kom fram ved innhenting av informasjon på et senere tidspunkt. De viste for eksempel til barnehager hvor barn over tid hadde fortalt om vold, skoler som over tid hadde kjennskap til bekymringsfulle forhold i hjemmet, og politi som har hatt kjennskap til rusmisbruk hos foreldre. Helsetilsynet understreker det ansvar som ligger til offentlige instanser når det gjelder opplysningsplikten, og de skriver at dette er et viktig tema å ta tak i framover.

Figur 2.1 Helsetilsynets framstilling av saksgang er i en barnevernssak (Helsetilsynet, 2019)

Bente Ohnstad, professor i rettsvitenskap ved Høgskolen i Innlandet, har skrevet flere innlegg og kronikker og hun har gitt ut bok, der tema *grunnløse meldinger til barnevernet* blir drøftet. Med dette menes meldinger som ikke oppfyller vilkår for meldeplikt etter loven. Meldeplikten til barnevernet, slik den er nå, ble innført i barnevernloven i 1992. Etter at det ble påvist underrapportering av saker der barn var utsatt for alvorlig omsorgssvikt og mishandling, ble offentlig ansatte og bestemte yrkesgrupper juridisk forpliktet til å varsle om slike alvorlige forhold. Da reglene om meldeplikt ble etablert, var det en forutsetning at terskelen for meldeplikt skulle ligge høyt. Plikten skulle kun omfatte forhold der vilkårene for inngrep i foreldremyndigheten, som omsorgsovertakelse, kan være oppfylt (Ohnstad, 2020).

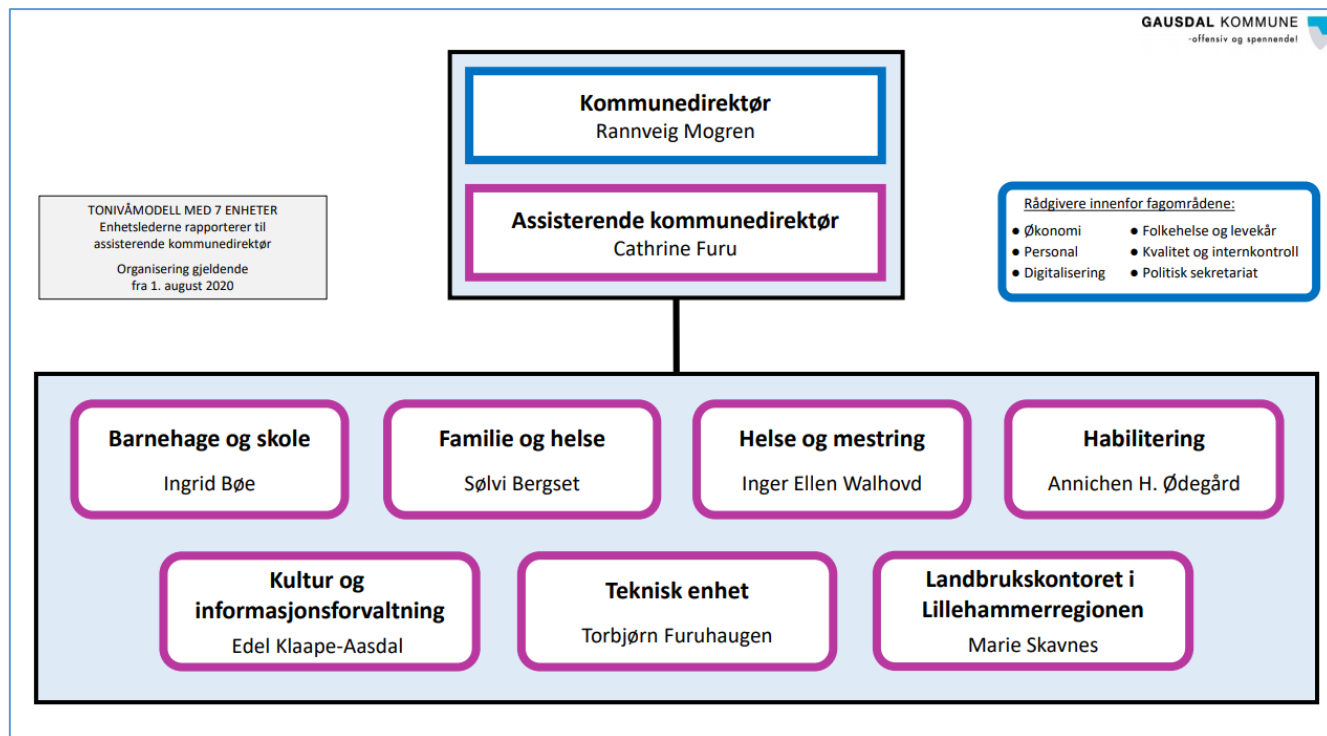
Selv om Ohnstad er kritisk til en utvikling der hun beskriver at det sendes grunnløse meldinger uten at de oppfyller vilkårene for meldeplikt i de respektive lover, presiserer hun at grunnløse meldinger

«.. ikke omfatter meldinger der avsender har en reell mistanke om, og holdepunkter for, at barnet er utsatt for alvorlig omsorgssvikt, selv om det i ettertid viser seg at antakelsen var feil. Loven stiller ikke krav til sikker viten. Med grunnløse meldinger menes meldinger der avsender ikke har knyttet bekymringen til lovkravet, eller der avsender har misoppfattet, mistolket og i enkelte tilfeller misbrukt loven».

Alle offentlig ansatte og en rekke private yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt, har plikt til å melde fra til barnevernstjenesten hvis de er alvorlig bekymret for et barn. Opplysningsplikten etter barnevernloven innebærer et personlig ansvar for å melde og går foran taushetsplikten etter andre lover.

3. ORGANISERING, GAUSDAL KOMMUNE

Gausdal kommunes organisasjonskart – gjeldende fra 1.8.2020 - presenteres slik på hjemmesiden:

Gausdal kommunes administrasjon er organisert med 7 enheter i en tilpasset tonivåmodell. I tillegg er det 6 fagområder knyttet til stab-/støttefunksjoner. De ulike oppgave- og tjenesteområdene er inndelt i 13 planområder.

Planområde *Barnehage* omfatter Kornhaug, Forset og Fjerdum barnehager, samt tilskudd til private barnehager. Dette planområdet er underlagt enhetsleder for Barnehage og skole med Ingrid Bøe som enhetsleder.

Barnehagene i Gausdal hadde i snitt 5,7 barn pr. ansatt pr. 15.12.2019, Alle barnehagene oppfyller med det lovpålagt pedagognorm¹. I Årsmelding for 2019 skriver de følgende om arbeid med måloppnåelse i barnehagene²:

Det arbeides kontinuerlig mot mål og kjennetegn ved målene, i barnehagene. Som dokumentasjon bruker barnehagene månedsbrev, jevnlig observasjoner, samt informasjon fra barnesamtaler. Barnesamtalene som ble gjennomført høsten 2019 viser at barna i gausdalsbarnehagene trives, har venner og opplever å ha medvirkning i sin egen barnehagehverdag.

¹ <https://barnehagefakta.udir.no/sok?q=gausdal> Barn per ansatt: Viser til antall barn per årsverk i grunnbemanningen. Grunnbemanningen er de ansatte i barnehagen som jobber direkte med hele barnegruppen. Pedagognorm: Pedagogiske ledere må ha utdanning som barnehagelærere, eller annen treårig pedagogisk utdanning på høyskolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk. Det skal være minimum én pedagogisk leder per 7 barn under tre år, og minimum én pedagogisk leder per 14 barn for barn over tre år (gjelder fra 1. august 2018).

² <https://pub.framsikt.net/2019/gausdal/mr-201912-aarsmelding2019/#/budsa/mainmenu/04>

Planområde Barn og familie omfatter pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), helsestasjon- og skolehelsetjeneste, familieteam, svangerskapsomsorg, barnefysioterapi og barneverntjeneste. Dette planområdet er underlagt enhetsleder for familie og helse, Sølvi Bergset.

Helsestasjonen for barn følger barnet fra fødsel til skolealder. På kommunens hjemmesider står det at helsestasjonen gir svangerskaps- og barselomsorg, og de gir råd eller tilbyr kurs om foreldrerollen og om samliv. Barn får helseundersøkelser og vaksinasjon fra de er nyfødte til de når skolealder. Hvis en har barn med spesielle behov eller som er kronisk syke eller funksjonshemmede, vil helsestasjonen samarbeide med annet helsepersonell for at barnet skal få det rette tilbudet. På kommunens hjemmesider står det også at helsestasjonen har et spesielt ansvar for å følge med på barn og familier i potensielt vanskelige livssituasjoner og at de vil sørge for hjelp og oppfølging både til barn og deres foreldre.

Målgruppen for helsestasjonen er gravide, barselkvinner, foreldre til nyfødte og barn i alderen 0-5 år. Barn og ungdommer opp til 20 år tilhører også målgruppen for helsestasjonen, men som oftest gjennom skolehelsetjenesten eller helsestasjon for ungdom.

Barnevernet i Gausdal har pr. i dag (17.02.2020) 5,4 operative stillinger, barnevernet har 0,2% merkantil ressurs. Det pågår for tiden drøftinger om en skal slå sammen barnevernet i Øyer og Gausdal. (Øyer har 4 ansatte i barnevernet, sektorleder er barnevernleder). Det er utarbeidet en utredningsrapport som ble lagt fram for politikerne i de to kommunene i september 2020.

Barnevernet skal hjelpe barn og unge og deres foreldre slik at alle barn har god nok omsorg og trygge oppvekstforhold. På kommunens nettsider står det en beskrivelse av "Hva er en barnevernundersøkelse" (Gausdal kommune, 2020)

- *Når barneverntjenesten mottar en bekymringsmelding, skal det i løpet av en uke gjøres en vurdering på om det skal åpnes en undersøkelse eller ikke.*
- *Dersom saken må undersøkes, skal det gjøres snarest (og senest innen tre måneder). Undersøkelsen skal gjennomføres slik at den i minst mulig grad skader barnet eller familien. Den skal heller ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. Når undersøkelsen starter, vil familien bli kontaktet i løpet av kort tid. Vi ønsker et nært og åpent samarbeid med familien i undersøkelsen for å finne gode løsninger til det beste for barn og familie.*
- *I første samtale vil vi sammen gå gjennom bekymringsmeldingen og lage en plan for hvordan undersøkelsen skal foregå.*
- *Undersøkelsen kan være samtaler med barnet/ungdommen, samtaler med foreldre og hjemmebesøk med observasjon av hvordan familien har det sammen. Til dette bruker vi ofte ulike kartleggingsverktøy. Vi forklarer familien hvordan og hvorfor vi bruker disse verktøyene/skjemaene.*
- *Barneverntjenesten innhenter også informasjon fra andre som belyse barnets situasjon. Det kan være helsesykepleier, barnehage eller fastlege. Denne informasjonen gjennomgås med familien før saken enten: 1) avsluttes 2) det blir satt i gang frivillige hjelpetiltak eller 3) saken er så alvorlig at det må vurderes om barnet kan bo hjemme eller ikke.*

Gausdal kommune deltar i et interkommunalt samarbeid om en felles barnevernsvakt, Ringsaker interkommunale barnevernsvakt. Barnevernleder er godt fornøyd med tjenesten, og sier det har kommet flere henvendelser etter arbeidstid etter at barnevernsvakten ble opprettet.

4. BARNEHAGEANSATTES KUNNSKAP OM MELDEPLIKTEN

Problemstilling 1

Er ansatte i barnehagene trygge på at de har kunnskap om regelverket, og hvordan de skal gå fram ved bekymringer?

Denne problemstillingen er en kartlegging. Vi har derfor ikke utledet revisjonskriterier. Datagrunnlaget er en spørreundersøkelse blant ansatte i kommunale og private barnehager. Det er tre kommunale barnehager i Gausdal, Fjerdrum, Forset og Kornhaug. Videre er det tre private barnehager, Baklia Stall og Gårdsbarnehage, Øvre Svatsum Barnehage og Follebu FUS-barnehage.

4.1 KUNNSKAP OM MELDEPLIKTEN

I spørreundersøkelsen ble respondentene stilt spørsmålet: «Er du kjent med din plikt til å melde til barnevernet dersom du er alvorlig bekymret for et barn (barnehageloven §22)?» Det var 38 av 40 respondenter (95%) som svarte at de var kjent med denneplikten. De to som svarte at de ikke var kjent med plikten til å melde var assistenter.

De neste tre spørsmålene går nærmere inn på kunnskap som er relevant for å kunne overholde meldeplikten. Respondentene ble spurt om følgende:

- «I hvilken grad vil du si at du har fått informasjon/opplæring om meldeplikt til barnevernet?»
- «I hvilken grad vil du si du har fått opplæring i å gjenkjenne symptomer på omsorgssvikt og misbruk?»
- «Føler du deg trygg når det gjelder risikofaktorer og symptomer du skal se etter for å identifisere barn som kan være utsatt for omsorgssvikt?»

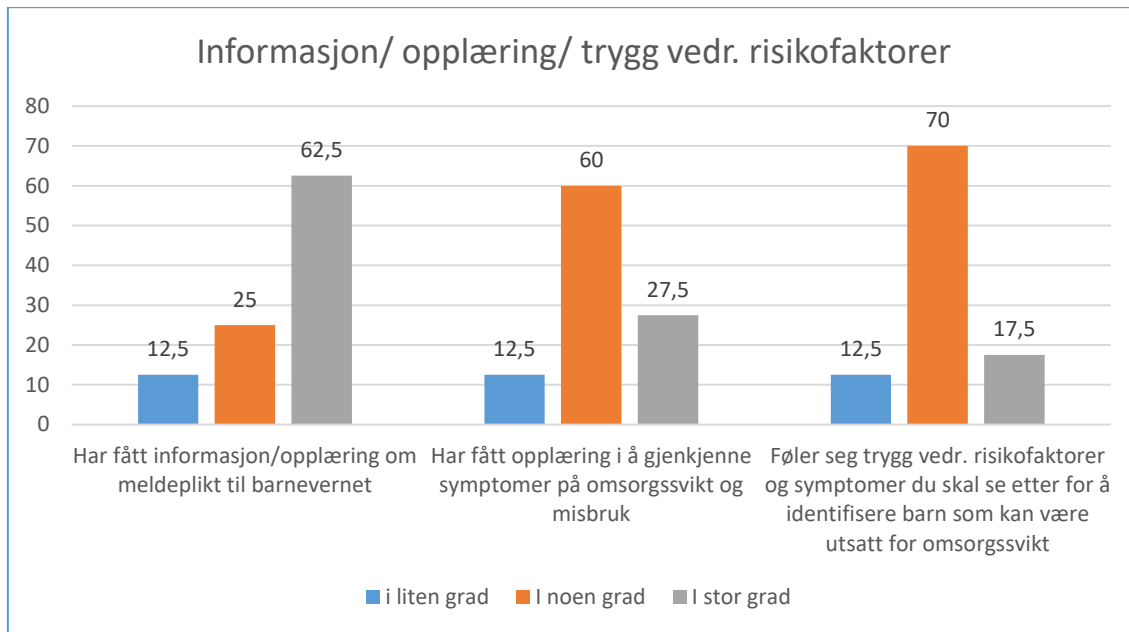
Det var 5 respondenter (12,5%) som svarte "i liten grad" på alle disse tre spørsmålene.

10 respondenter (25%) sa de "i noen grad" hadde fått informasjon/ opplæring om meldeplikt til barnevernet og 25 (62,5%) svarte at de «i stor grad» hadde fått slik opplæring/informasjon.

På det neste spørsmålet som var om de hadde fått opplæring i å gjenkjenne symptomer på omsorgssvikt og misbruk økte andelen som svarte «i noen grad» til 24 (60%), mens andelen som svarte «i stor grad» sank tilsvarende til 11 (27,5%).

Det tredje spørsmålet – om de følger seg trygg når det gjelder risikofaktorer og symptomer de skal se etter økte andelen som svarte «i noen grad» til 28 (70%) og andelen som svarte «i stor grad» sank til 7 stk. (17,5%).

Svarene på disse tre spørsmålene er framstilt i figur 4.1.

Figur 4.1 Informasjon/ opplæring og trygg på å se risikofaktorer (prosent).

(N=40)

De to første spørsmålene handler om informasjon og opplæring som er gitt av andre, det tredje spørsmålet handler om hvor trygg en føler seg selv i det å se etter og identifisere barn som kan være utsatt for omsorgssvikt. På det første generelle spørsmålet om de har fått informasjon om meldeplikten er det et flertall som svarer "i stor grad". På de mer spesifikke spørsmålene som går på opplæring i og å føle seg trygg på hvilke risikofaktorer og symptomer en skal se etter, er det derimot et mindretall som svarer "i stor grad".

4.2 ALVORLIG BEKYMRET?

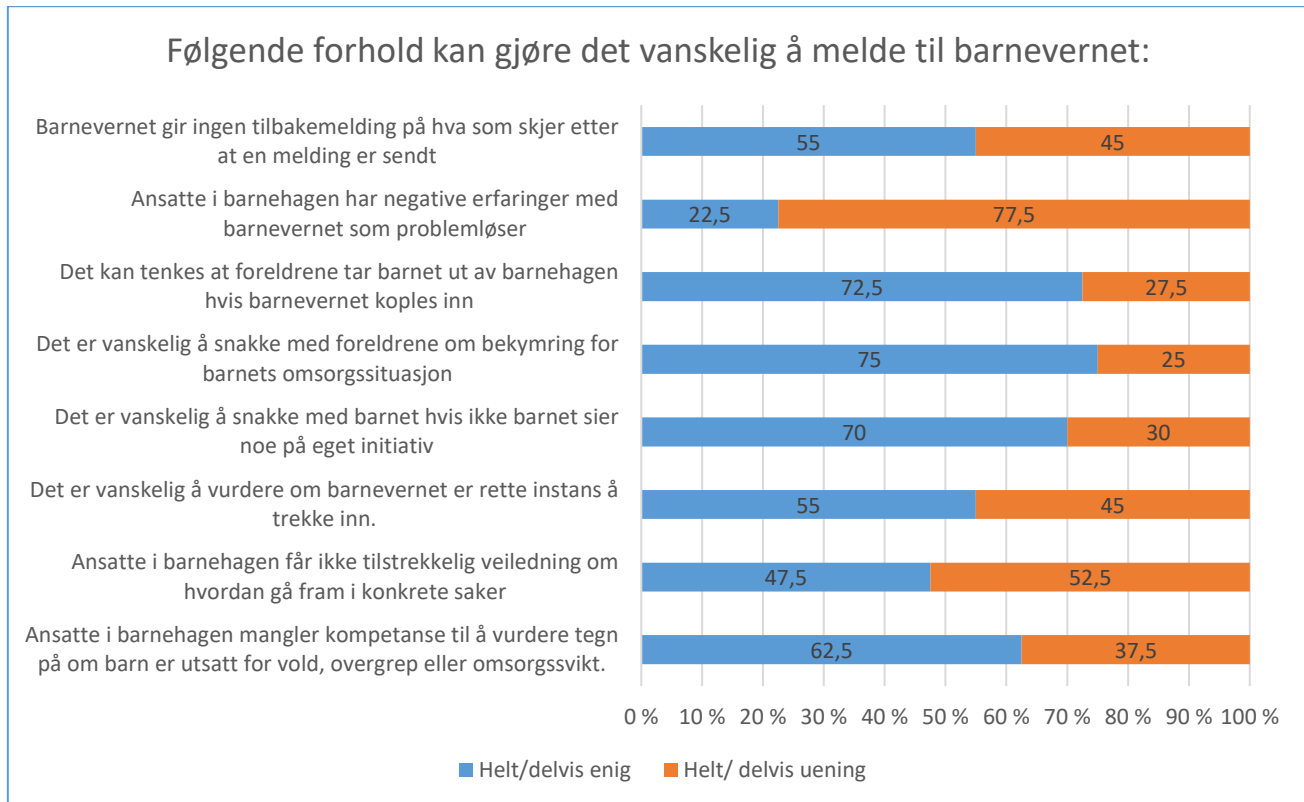
Respondentene ble videre spurt om de hadde vært alvorlig bekymret for barn de hadde hatt i barnehagen. Av 40 respondenter svarte 16 (40%) at de har hatt barn i barnehagen der de har hatt «grunn til å tro at barnet var utsatt for alvorlig omsorgssvikt eller misbruk». Det var 3 av disse (17,5%) som svarte at mistanken ikke ble meldt til barnevernet. De begrunnet dette med: «jeg var usikker», «jeg hadde ikke god nok kunnskap om symptomer» og «andre meldte til barnevernet».

Både på nasjonalt nivå og i Gausdal kommune viser statistikk at antall meldinger til barnevernet øker med barnas alder. Noen vil hevde at barnehager melder for få saker til barnevernet. Et stort flertall av respondentene i undersøkelsen svarte at de har meldt til barnevernet i de tilfellene de har vært alvorlig bekymret for et barn. Det er likevel 32 av respondentene (80%) i undersøkelsen som svarer at de er helt eller delvis enige i påstanden "Jeg tror barnehagene melder for få saker til barnevernet".

4.3 FORHOLD SOM KAN GJØRE DET VANSKELIG Å MELDE

I figur 4.2 er det gjengitt åtte påstander som ble forelagt de ansatte i barnehagene. Respondentene skulle svare på om de var helt eller delvis enig/uenig i utsagnene om at de nevnte forholdene kan gjøre det vanskelig å melde til barnevernet.

Figur 4.2 Åtte påstander om forhold som kan gjøre det vanskelig å melde til barnevernet (prosent).

(N=40)

Den første delen av søylene (blå) i figuren viser andel av respondentene som var helt/delvis enige i påstandene. Den andre delen av søylene (oransje) viser respondentene som er delvis/helt uenige i påstandene

Når en ser på hele gruppen av respondentene var 55% helt/delvis enige i påstanden at manglende tilbakemelding fra barnevernet kan vanskeliggjøre det å sende melding til barnevernet. Kontakten med barnevernet fra barnehagen etter at det er sendt en melding vil ofte være med styrer eller pedagogisk leder. Ved nærmere undersøkelse av svarene viste fordelingen at 72% av styrere og pedagogisk ledere som har svart på undersøkelsen sa at de var helt eller delvis enige i denne påstanden.

To av påstandene handler om forholdet til foreldrene, "det kan tenkes at foreldrene tar barnet ut av barnehagen hvis barnevernet koples inn" og "det er vanskelig å snakke med foreldrene om bekymring for barnets omsorgssituasjon". Vi ser at henholdsvis 72,5% og 75% mener at dette er forhold som kan vanskeliggjøre det å melde til barnevernet. Det er også 70% som mener det at barnet ikke sier noe på eget initiativ kan vanskeliggjøre det å melde til barnevernet.

Det er 22,5% som er enige i påstanden om at "ansatte i barnehagen har negative erfaringer med barnevernet som problemløser".

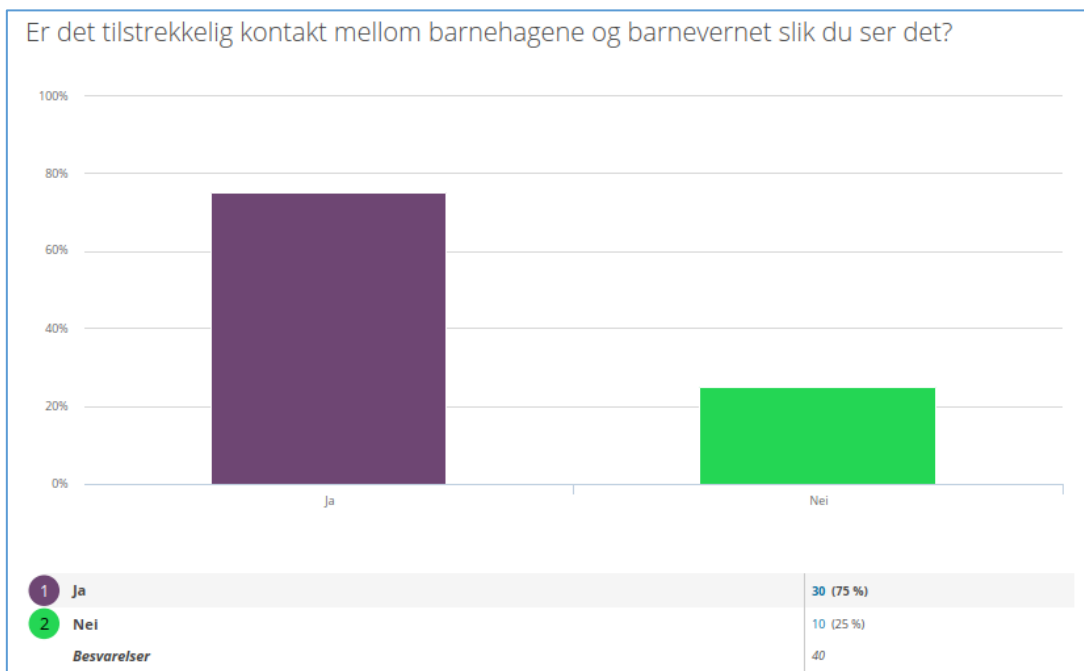
Det er 62% som mener at ansattes manglende kompetanse til å vurdere tegn kan gjøre det vanskelig å melde til barnevernet.

4.4 KONTAKT MED BARNEVERNET

Det er oppnevnt to faste kontaktpersoner fra barnevernet som kan kontaktes fra barnehagene. For å undersøke i hvilken grad dette var kjent blant de ansatte, spurte vi om «Har barnehagen fått oppnevnt en fast kontaktperson i barnevernet?» Det var 29 respondenter (72,5%) som svarte bekreftende på dette. Tre (7,5%) svarte nei og åtte (20%) svarte at de ikke visste om det var oppnevnt en fast kontaktperson.

Vi spurte de ansatte i barnehagene om de mente det er tilstrekkelig kontakt mellom barnehagene og barnevernet «slik du ser det». Figuren under viser at 75% av respondentene mente det var tilstrekkelig kontakt. Omtrent halvparten av de som svarte på undersøkelsen var styrere eller pedagogiske ledere. Det var ca 50% av disse som mente det var tilstrekkelig kontakt.

Figur 4.3 Tilstrekkelig kontakt mellom barnehagene og barnevernet?

(N=40)

Dette spørsmålet ble fulgt opp av en mulighet til å skrive åpen kommentar om hva de kunne tenkt seg mer kontakt med barnevernet om?

- Flere skrev at de ønsker faste møtepunkt med barnevernet, mer tverrfaglig samarbeid og at barnevernet er mer tilstede i barnehagen.
- Kurs/ årlig oppfrisking på lik linje med oppfriskningskurs innen førstehjelp. Kurs i hvordan opprettholde et godt foreldresamarbeid i situasjoner hvor barnevernet er innblandet.

- Opplever at barnevernet i kommunen har for få ressurser og planlagte møter må ofte avlyses på grunn av sykdom eller dårlig tid fra barnevernets side. Det er mye opp til barnehagen hvordan kontakten skal være og hvor ofte.
- Informasjon rundt situasjoner hvor barnevernet blir innblandet. For en som er nyutdannet kan det mangle tilstrekkelig informasjon og opplæring rundt meldeplikten.

En overvekt av dem som etterlyste mer tverrfaglig samarbeid og mer kursing gjennom svarene på de åpne spørsmålene var styrere og pedagogiske ledere, men det var også assistenter som etterlyste mer oppfølging i form av kurs.

4.5 OPPSUMMERING

Spørreundersøkelsen viste at 95% av de ansatte i barnehagene var kjent med sin plikt til å melde til barnevernet.

Svarene viste usikkerhet når det gjelder opplæring i å gjenkjenne symptomer og trygghet i det å se etter risikofaktorer og symptomer hos barn som kan være utsatt for omsorgssvikt.

Det var 40% av de ansatte som svarte på undersøkelsen som hadde vært alvorlig bekymret for barn de hadde hatt i barnehagen. De ble ikke bedt om å definere tidsperioden denne bekymringen oppsto, så dette kan være både nyere og eldre observasjoner. Av dem som hadde vært alvorlig bekymret for et barn var det ikke alle som hadde meldt denne bekymringen til barnevernet. Det var også 80% av dem som svarte at de mente at barnehagene melder for få saker til barnevernet. Det kan av dette se ut som at selv om de melder selv, mener de det er en underrapportering til barnevernet.

I spørreundersøkelsen ble de ansatte forelagt påstander om forhold som kan gjøre det vanskelig å melde til barnevernet. De skulle svare på om de var helt/delvis enig eller helt/delvis uenig i påstandene. Forholdet til foreldrene omtales i to av påstandene. Her er det en overvekt av de som har svart som er helt/delvis enige i at forhold til foreldrene kan vanskeliggjøre det å sende melding til barnevernet.

I de åpne svarene avslutningsvis var det flere som etterlyste mer kursing, mer kontakt med barnevernet og mer informasjon rundt situasjoner der barnevernet er innblandet. Flere skrev at de ønsker faste møtepunkt med barnevernet.

5. RUTINER FOR OG PRAKTISERING AV MELDEPLIKT

Problemstilling 2

Er det etablert tilstrekkelige rutiner for praktisering av meldeplikten og fungerer rutinene i praksis?

5.1 REVISJONSKRITERIER

Barnevernloven sier at kommunen skal følge nøye med i de forhold barn lever under, og har ansvar for å finne tiltak som kan forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer. Ansatte i barnehager og helsetjenesten har gjennom sitt arbeid god kjennskap til den situasjonen som barna er i.

I følge **§ 6-4 i barnevernloven** skal offentlig ansatte av eget tiltak og uten hinder av taushetsplikt, melde fra til barnevernet uten ugrunnet opphold

- a) *når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt*
- b) *når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling, eller at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring,*
- c) *når et barn viser alvorlige atferdsvansker i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller en annen form for utpreget normløs atferd*
- d) *når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel*

Barnehageloven har bestemmelser om at barnehagepersonalet plikter å gi melding til barnevernet ved alvorlig bekymring for barn. Det fremgår av barnehageloven § 22 at barnehagepersonalet har opplysningsplikt til barnevernet.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenesten.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barneverntjenesten uten ugrunnet opphold

- a) *når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,*
- b) *når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling, eller at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring,*
- c) *når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel*

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, plikter også å gi opplysninger etter pålegg i samsvar med barnevernloven §6-4.

Utdanningsdirektoratet, regelverk for barnehager (Utdanningsdirektoratet, 2019)

Utdanningsdirektoratet har presisert hva en bekymringsmelding fra barnehagen må inneholde:

- informasjon om hvilket barn bekymringen gjelder
- informasjon om hva bekymringen går ut på
- informasjon om hvem som melder og hvilken barnehage meldingen er sendt fra

Dette er nødvendig informasjon som barneverntjenesten trenger for å ha mulighet til å følge opp bekymringsmeldingen. Utover dette er det ingen formelle krav til hvordan meldingen skal være.

Helsepersonelloven. Helsepersonell og helseinstitusjoner er i kontakt med de aller fleste barn. Gjennom særloven som regulerer helsepersonellens plikter - Lov om helsepersonell eller helsepersonelloven – er en egen bestemmelse som pålegger dem å gi melding til barneverntjenesten dersom de har mistanke om at barn og unge lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling. Helsepersonelloven §33 Opplysningsplikt til barnevernet sier:

Den som yter helsehjelp skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenesten.

Helsepersonell skal uten hinder av taushetsplikt etter §21 melde fra til barneverntjenesten uten ugrunnet opphold

- a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,*
- b) når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling, eller at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring,*
- c) når et barn viser alvorlige atferdsvansker i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller en annen form for utpreget normløs atferd,*
- d) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel*

Offentlige meldere skal få tilbakemelding om at bekymringsmelding er mottatt og om den undersøkes. Videre skal de få tilbakemelding fra barnevernstjenesten innen tre uker etter at de avsluttet undersøkelsene og konkluderte i saken. Barnevernstjenesten kan i enkelte tilfeller velge å gi offentlig melder informasjon om hvilke tiltak barnevernet eventuelt velger å sette inn (Bufdir, 2020).

Helsepersonelloven § 33 og øvrige bestemmelser om opplysningsplikt til barnevernet ble endret ved lov 20. april 2018 nr. 5. Endringene trådte i kraft 1. juli 2018. Terskelen for når helsepersonell får plikt til å melde fra til barneverntjenesten av eget tiltak er ikke endret. Helsepersonellet har fortsatt denne plikten når det er grunn til å tro at det foreligger alvorlig omsorgssvikt eller når et barn har vist alvorlige atferdsvansker. Det er tydeliggjort at meldeplikten er et selvstendig og personlig ansvar for helsepersonell (Helsedirektoratet, 2018).

Personlig ansvar

Meldeplikten gjelder enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan slik det står i barnevernloven §6-4. Meldeplikten er et selvstendig og personlig ansvar. Det at meldeplikten er et selvstendig og personlig ansvar innebærer at det ikke kan overlates til andre innen organet eller arbeidsplassen å vurdere om vilkårene for å melde fra er oppfylt. Den enkelte yrkesutøvers vurdering kan heller ikke overprøves av en overordnet.

Myndighetsansvar

Meldeplikten er et selvstendig og personlig ansvar for den enkelte yrkesutøver, med det foreligger også krav til ledelsen, dvs. det foreligger myndighetsansvar. Kommunen har ansvar for å sikre at både ansatte og andre som

utfører oppgaver på deres vegne har tilstrekkelig kunnskap om meldeplikten, hva den innebærer og at de er trygge på praktiseringen av den.

Myndighetene har ansvar for å sikre barn mot vold og misbruk gjennom effektive tiltak etter Barnekonvensjonen artikkel 19. Det forutsettes at regelverket er tydelig og tilgjengelig for den meldeplikten gjelder for at meldeplikten skal fungere effektivt. Videre er det opp til kommunen og fylkeskommunene å føre internkontroll med sine avdelinger, for å vurdere om reglene blir praktisert riktig.

Rammeplan for barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017) sier at barnehageeier har det overordnede ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk (jf. barnehageloven §7 første ledd). Styreren skal sikre at barnehagen har innarbeidet rutiner for samarbeid med relevante institusjoner, slik som skolen, helsestasjonen, den pedagogisk-psykologiske tjenesten og barnevernet.

Nasjonale retningslinjer for helsestasjons- og skolehelsetjenesten (2017)³ sier at "*Leder av virksomheten bør sørge for å etablere rutiner og regelmessige samarbeidsmøter både på system- og individnivå som sikrer at barn og ungdommer fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging*".

I følge overgangsbestemmelsen i kommuneloven § 31-3 skal administrasjonssjefen: "...sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll".

• Det bør være utarbeidet skriftlige rutiner/prosedyrer for hvordan meldeplikten skal håndteres.• Ledelsen ved den enkelte enhet/virksomhet må sikre at ansatte som arbeider med barn og unge har kunnskap om lovverket som regulerer deres meldeplikt til barnevernet.

5.2 RUTINER

Revisjonen har mottatt rutiner fra barnehagene, fra helsestasjonen og et felles skjema utarbeidet av barnevernet som skal brukes ved meldinger fra offentlig ansatte meldere til barnevernet. Rutinene som er mottatt vises i vedlegg 2 til rapporten.

5.2.1 RUTINER - BARNEHAGE

Det er utarbeidet en felles rutine for alle barnehagene i Gausdal; «Bekymringsmelding til barnevern». Rutinen som revisjonen har mottatt var sist revidert 15.04.2016. Da rutinene ble utarbeidet var det to styrere fra barnehagene og to ansatte fra barnevernet som deltok i arbeidet. Revisjonen har fått opplyst at etter at rutinene ble utarbeidet ble de tatt opp med ansatte både på personalmøter, på pedagogisk ledermøter og på allmøter med ansatte. Da rutinene ble utarbeidet så en på rutiner i flere andre kommuner for å få tips til innhold.

I rutinen som er mottatt fra kommunen står det under overskriften "kvalitetsmål" at rutinen er hjemlet i barnehageloven §22. Under overskriften "opplysningsplikt" står at "*Uten hinder av taushetsplikt skal*

³ <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/helsestasjons-og-skolehelsetjenesten>

barnehagepersonalet av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt." Det henvises her til lov om barneverntjenesten §4-10, §4.11 og §4.12. Videre "*når et barn har vise vedvarende alvorlige atferdsvansker*" henvises det til bl. §4.24.

Rutinen er detaljert der det er gitt en oversikt bl.a. over hvordan en kan gå fram gjennom systematisk observasjon, føre loggbok og gjennomføre samtaler med foreldre/foresatte. Det er opplyst at et alternativ før en eventuelt melder kan være å drøfte sak anonymt med barneverntjenesten. Det er ikke nevnt i rutinen at barnehagen har en fast kontaktperson som kan kontaktes i barneverntjenesten.

Det opplyses fra kommunen at rutinen er tilgjengelig for alle ansatte i TQM, kommunens kvalitetssystem. Det var en gjennomgående oppdatering av rutiner i 2019, der alle avdelinger ble pålagt å legge rutiner inn i TQM. En del av disse dokumentene lå tidligere lagret i lokale mapper ved de enkelte avdelingene.

Revisjonen har fått opplyst at det pr. i dag ikke er prosessbeskrivelser i TQM for hvordan en skal sikre at de rutine kommunen har faktisk følges.

Fra området i TQM som gjelder barnehagene og tema *meldinger til barnevern*, har revisjonen mottatt følgende dokument (vedlegg 2):

- ✓ "Sjekkliste" for symptom – revidert 2016.
- ✓ Rutine "bekymringsmelding til barnevern" revidert 15.04.2016.
- ✓ Skjema for å melde "Bekymringsmelding til barnevernet"

Dokumentet «sjekkliste» som er utarbeidet for barnehagene ble gjennomgått sammen med leder for barnevernet. Det ble pekt på at det bør ligge mer i rutine/ sjekkliste om hva som skal gjøres videre *etter* at det er avdekket symptomer som kan føre til en bekymring. Videre vektlegger barnevernleder at det er viktig at barnehagene fører logg som grunnlag til å underbygge at opplysningsplikten blir utløst – og dette bør være nedskrevet i rutiner eller sjekkliste.

Barnehagenes rutine sier at «styrer normalt er den som melder» - barnevernsleder utdyper at det er viktig at alle ansatte er kjent med sin plikt. Eks. om styrer ikke mener det er grunnlag for å sende melding/ eller ikke har tid, så er det likevel den enkeltes plikt å følge opp sin bekymring. Leder for barnevernet sier at uansett hvor gode rutiner barnehagene har så må de må tas i bruk i hverdagen, og de må gjøres kjent i barnehagene.

5.2.2 RUTINER - HELSESTASJON

Revisjonen har mottatt meldingsrutiner som er utarbeidet for helsestasjonen. Rutinen ble opprettet 26.06.2012. Den ble lagt inn i TQM den 15.06.2019. Meldingsrutinen er hjemlet i helsepersonelloven §33. Det presiseres i rutinen at plikten inntre «når det er grunn til å tro», og at loven ikke stiller krav om «sikker viten».

I rutinen er det gitt en beskrivelse av ulike situasjoner som omfattes av "omsorgssvikt eller andre former for mishandling". I tillegg er det gitt en oversikt over hva en melding til barnevernet skal inneholde. Det er også presisert at ved mistanke om seksuelle overgrep skal foreldre ikke kontaktes først, da en i de tilfellene skal "melde rett til barnevernet eller politiet". Det er også beskrevet i rutinen at helsestasjonen kan drøfte en sak anonymt med barneverntjenesten hvis en er i tvil, eller ønsker hjelp til utforming av meldingen eller andre spørsmål. Det er lagt inn en link til skjema for melding.

Det står i rutinen at den skal revideres årlig, men selv om rutinene ble revidert i 2019, mener leder for tjenesten at en gjerne kunne sett på rutinene på nytt sammen med barnevernet.

Leder for helsestasjonen har opplyst at de i noen grad drøfter det å melde/om meldinger innen tjenesten, men kanskje ikke nok. Ikke alle ved helsestasjonen er involvert i meldinger til barnevernet. Leder mener de fleste er trygge på hvordan en gjør det når en er bekymret for et barn og skal sende melding.

- Leder sier det er viktig å presisere at den ansatte ikke skal stå alene, og fagansvarlig er med når det sendes melding til barnevernet.
- Det er ofte kontakt med barnevernet i saker der de innhenter informasjon fra helsestasjonen i pågående saker. Leder deltar sammen med den som melder, og er den som er med å skrive informasjon om barn til barnevernet i pågående saker.

Når det gjelder hvilken instans som skal melde/melder saken til barnevernet, presiserer leder for helsestasjonen at alle har samme ansvar for å melde til barnevernet – det er viktig at alle tar ansvar selv. Det hender helsestasjonen mottar henvendelser om saker fra barnehage/skole som heller burde vært meldt til barnevernet direkte. Det kan være at skole/ barnehage tar opp en sak med helsestasjonen, og tenker at «nå har vi tatt saken opp med noen». Helsestasjonen råder dem til å melde til barnevernet selv i slike situasjoner.

Leder ved helsestasjonen sier at i tillegg til bestemmelser i loven, så er forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons og skolehelsetjenesten vesentlig for de som arbeider ved helsestasjonen. I tillegg til lov og forskrift, er Nasjonale faglige retningslinjer for helsestasjons- og skolehelsetjenesten et viktig styringsverktøy for helsestasjonen.

5.2.3 INFORMASJON OM PRAKSIS

Barnevernet har utarbeidet et eget skjema for meldinger til barnevernet. Dette skjemaet er revidert etter at revisjonen startet arbeidet med forvaltningsrevisjonen. Det er bl.a. tatt inn "dato for melding" i skjemaet. Dette er viktig – da barnevernet har plikt til å gjennomgå meldinger innen en uke etter at meldingen er mottatt, ut fra fastsatte frister.

I intervjuene med ledere i kommunen kom det fram at det av og til kan dukke opp dilemma der det er usikkerhet omkring hvem barnehagen skal henvende seg til. Når er det en *alvorlig bekymring*? Det ble sagt at dette er spørsmål som må løftes opp med jevne mellomrom. Hva er *normalt* og når mener en at *det er noe som skurrer*?

Ved usikkerhet i en barnehage kan det være flere spørsmål der det må være svar tilgjengelig som en kan finne umiddelbart. Eksempel på slike spørsmål kan være:

- Er hendelsen alvorlig nok til at noen skal varsles?
- Hvem skal eventuelt bli varslet – politi? – barnevern? – andre?
- Hvor kan en enkelt finne en rutine som gir svar på hva en skal gjøre?

Etter en intern gjennomgang fant ledelsen det nødvendig å utarbeide en ny rutine. Denne ble bl.a. sendt til politiet for deres innspill⁴. Det ble også gjennomført informasjonsmøter med ansatte i barnehagene, den 17. februar 2020.

Hensikten med informasjonsmøtet var følgende:

- Informere om barneverntjenesten, og generell saksbehandling i barnevernssaker.
- Tydeliggjøre behovet for samarbeid mellom barneverntjenesten og barnehagene i melding, -undersøkelses- og tiltaksfasen.
- Tydeliggjøre begrensningene i samarbeidet mellom barneverntjenesten og barnehagene i undersøkelses- og tiltaksfasen.
- Svare på eventuelle spørsmål og få avklart forventninger til hverandre
- Få innspill vedrørende barneverntjenesten sin rolle og/eller arbeid

I møte med alle ansatte i barnehagene hadde de blant annet en gjennomgang av hva som er barnevernloven sitt formål, og de orienterte om hvilket ansvar barnevernet har for forebyggende virksomhet.

Barnevernleder understreker viktigheten av at barnehageansatte og ansatte ved helsestasjonen selv tar ansvar for å kjenne eget lovverk. De ulike tjenestene kan ikke hele tiden lene seg på barnevernet, men de må ta eierskap til sitt eget lovverk. Dette er en del av den jobben de har. Det er barnehagelov og helsepersonellov som skal følges, og ansvaret for å ha kunnskap om dette ligger hos tjenesten selv. Det har også vært en diskusjon mellom barnevernleder og leder for helsestasjon, der barnevernleder mener helsestasjonen ofte preges av for mye usikkerhet og at de ofte går for mange runder før en sender melding. Barnevernet brukes for å "forsikre" om at det er rett å melde.

5.3 REVISJONENS VURDERINGER

I dette kapitlet vurderer vi de innsamlede dataene opp mot revisjonskriteriene som vi har utledet. Vurderingene skal gi grunnlag for å svare på problemstilling 2, om det er etablert tilstrekkelige rutiner for praktisering av meldeplikten og om rutinene fungerer i praksis?

Det bør være utarbeidet skriftlige rutiner/ prosedyrer for hvordan meldeplikten skal håndteres.

Revisjonens inntrykk er at Gausdal kommune har hatt fokus på utarbeiding av rutiner som skal støtte barnehager og helsestasjonen i arbeidet med håndtering av meldeplikten. I tillegg til at det er utarbeidet rutiner, er det for barnehagene også utarbeidet sjekkliste som hjelpemiddel ved bekymring for barn i barnehagene. Kvalitetssystemet TQM ble gjennomgående oppdatert i 2019, og både barnehagene og helsestasjonen la inn sine rutiner for håndtering av bekymringsmelding til barnevernet. Da rutinene ble lagt inn i TQM i 2019 ser revisjonen at kommunen med fordel kunne synliggjort om innholdet i rutinene også ble revidert, evt. innholdsmessig kvalitetssikret. Rutinene som foreligger ble opprettet for barnehagene i 2016 og for helsestasjonen i 2012. I helsestasjonens rutine står det at den skal revideres årlig.

⁴ Denne rutinen var ikke ferdig utarbeidet da revisjonen innhentet opplysninger fra kommunen.

Det er oppnevnt faste kontaktpersoner som barnehagene kan ta kontakt med i barnevernet. Dette kunne med fordel nevnes i rutinene. Dette underbygges også av resultatene fra spørreundersøkelsen som viste at flere av de som svarte ikke visste om det var oppnevnt kontaktperson eller mente det ikke var oppnevnt fast kontaktperson.

I tillegg til at det er utarbeidet rutiner for barnehage og helsestasjon er det utarbeidet meldeskjema for offentlige meldere.

Ledelsen ved den enkelte enhet/virksomhet må sikre at ansatte som arbeider med barn og unge har kunnskap om lovverket som regulerer deres meldeplikt til barnevernet.

Spørreundersøkelsen viste at 95% av de ansatte i barnehagene var kjent med sin plikt til å melde til barnevernet. Svarene i spørreundersøkelsen viste imidlertid en betydelig usikkerhet hos ansatte når det gjelder opplæring i det å gjenkjenne symptom og trygghet i det å se etter risikofaktorer og symptom hos barn som kan være utsatt for omsorgssvikt.

Det var 40% av respondentene i undersøkelsen som hadde vært alvorlig bekymret for barn i barnehagen. Av dem som hadde vært alvorlig bekymret for et barn var det ikke alle som hadde meldt bekymringen til barnevernet. Det var 80% av respondentene i spørreundersøkelsen som svarte at de tror barnehagene melder for få saker til barnevernet.

Det ble tatt aktivt grep fra ledelsen i kommunen etter en intern gjennomgang der en så at det var stor usikkerhet blant ansatte omkring hvem barnehagen skal henvende seg til i spesielt utfordrende saker. Kommunen iverksatte raskt tiltak, blant annet ved å delta på personalmøter med de ansatte i barnehagene. I de åpne svarene avslutningsvis i spørreundersøkelsen var det likevel flere som etterlyste mer kursing, mer kontakt med barnevernet og mer informasjon rundt situasjoner der barnevernet er innblandet.

Etter revisjonens vurdering tyder usikkerheten som framkommer blant ansatte på et behov for mer opplæring og informasjon om tematikken. Både ved helsestasjonen og i barnehagene etterspørres det i tilgang på mer kunnskap og behov for mer opplæring fra barnevernet. Revisjonen presiserer at barnehager og helsestasjon selv har ansvar for å følge opp og ha kjennskap til eget lovverk. Selv om det å sende meldinger til barnevernet omfatter en dialog og et samarbeid med barnevernet, er det barnehagelov og helsepersonellov som skal følges, og ansvaret for å ha kunnskap om dette ligger hos tjenesten selv.

6. SAMARBEID

Problemstilling 3

Er det utviklet et samarbeid mellom barnevernet, barnehagene og helsestasjonen som bidrar til at bekymringer meldes til barnevernet?

6.1 REVISJONSKRITERIER

Barneverntjenestens ansvar for å ivareta barns interesser følger av barnevernloven § 1-1, lovens formål, og sier at samordning og samarbeid med andre offentlige organer er en forutsetning for å imøtekomme dette ansvaret.

Barnevernloven § 3-2, første ledd: «Barneverntjenesten skal medvirke til at barns interesser ivaretas også av andre offentlige organer». **§ 3-2, andre ledd:** «Barneverntjenesten skal samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer når dette kan bidra til å løse oppgaver som den er pålagt etter denne loven». Som ledd i disse oppgavene skal barneverntjenesten gi uttalelser og råd, og delta i den kommunale og fylkeskommunale planleggingsvirksomhet og i de samarbeidsorganer som blir opprettet.

Det presiseres i forarbeidene til barnevernloven at dette både gjelder samarbeid med andre offentlige organ og samarbeid i enkeltsaker.

Helse- og omsorgstjenesteloven pålegger i § 3-4 kommunene å legge til rette for samhandling mellom ulike deltjenester innad i kommunen og med andre tjenesteytere der dette er nødvendig for å tilby tjenester omfattet av loven.

Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten

I §4 i forskriften pålegges den kommunale helsestasjons- og skolehelsetjenesten å samhandle og samarbeide med relevante kommunale tjenester. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal ha rutiner for, og legge til rette for, nødvendig samarbeid med *pasienter og brukere og deres pårørende* og med *relevante kommunale tjenester*.

Nasjonale retningslinjer for helsestasjons- og skolehelsetjenesten (2017)⁵.

Retningslinjene sier at *"Helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom skal samarbeide med den kommunale barneverntjenesten. (...) Leder av virksomheten bør sørge for å etablere rutiner og regelmessige samarbeidsmøter både på system- og individnivå som sikrer at barn og ungdommer fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging"*.

Rammeplan for barnehager (Utdanningsdirektoratet, 2017) sier at styrer har ansvar for å sikre at barnehagen har innarbeidet gode rutiner for samarbeid med relevante institusjoner, slik som skolen, helsestasjonen, den pedagogisk-psykologiske tjenesten og barnevernet.

Det er utarbeidet en temaplan for barn og unge 2019-2022 (vedtatt i kommunestyret 28.03.2019) I planen refereres det til relevante innsatsområder i kommuneplanen knyttet til barn og unge:

⁵ <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/helsestasjons-og-skolehelsetjenesten>

- Barnehage- og skoletilbud skal fremme læring, mestring, sosial utvikling, god helse, inkludering og trivsel.
- Vi utvikler kvalitet gjennom barn- og foreldremedvirkning.
- Vi jobber målrettet for å styrke tidlig innsats overfor barn og unge, med et langsiktig systematisk arbeid på tvers av fag og sektorer, og i nært samarbeid med kommunens innbyggere.
- Vi jobber offensivt med helsefremmende tiltak som bidrar til å utjevne sosiale forskjeller blant barn og unge.

Vi ser av dette at kommunen har som overordnet mål at det skal jobbes målrettet for å styrke tidlig innsats overfor barn og unge, det skal arbeides med "systematisk arbeid på tvers av fag og sektorer".

Strategiplan

I Gausdal er kommuneplanens handlingsdel kalt strategiplanen. Planområde barn og familie består av en rekke tjenester som i all hovedsak er lovpålagte. I strategiplanen skriver de at utfordringer og muligheter i planperioden er å ha et hovedfokus på helsefremmende og forebyggende tilbud som styrker alle barn og unge. *Dette krever en helhetlig innsats fra alle som arbeider med barn, unge og deres foreldre. Inkluderende barnehager og skoler er helsefremmende for alle barn. For å lykkes med å skape inkluderende skoler og barnehager er det vesentlig at barnehager, skoler og samarbeidende tjenester har et tett og tillitsbasert forhold seg imellom, samt en god relasjon til de foresatte* (Gausdal kommune, 2020).

Når det gjelder fokusområde for 2020 skriver de i strategiplanen at samarbeidende tjenester har fast tilstedeværelse der barn og unge er, og det er etablert tverrfaglige ressursteam i skolene. Dette bidrar til at de samarbeidende tjenestene deler kompetanse om hva som fremmer helse og utvikling hos alle barn. De skriver at dette også kan bidra til tidlig identifisering og oppfølging av barn som er særlig risikoutsatte.

- Det bør være etablert systematisk og målrettet samarbeid mellom barnevernet og barnehager og helsestasjon.

6.2 SAMARBEID FORANKRET I STYRINGSdokUMENT

6.2.1 BARNEHAGER

Det utarbeides strategiplan for den enkelte barnehage. Dette er overordnede planer og de innehar ikke detaljnivå, men angir satsingsområder. Hver enkelt barnehage har sin egen årsplan. Denne utarbeides ut fra rammeplan/lov. Kommunen har utarbeidet *styringskort* - der det er satt opp mål og satsingsområder. Det rapporteres etter disse hvert tertial. Enhetsleder rapporterer inn fra sitt område.

I barnehagenes rutine for melding til barnevernet står det at en bekymring kan drøftes anonymt med barnevernet før en eventuelt sender en melding. Samarbeid med barnevernet er ikke nevnt ut over dette i rutinen.

Med utgangspunkt i rammeplanen skal hver barnehage fastsette en årsplan for virksomheten. Samarbeid med barnevern/aktuelle faginstanser er nevnt i alle barnehagenes årsplaner⁶.

Årsplanen har flere funksjoner (Fjerdum Barnehage, 2018).

- Arbeidsredskap for personalet
- Utgangspunkt for foreldrenes mulighet til å være med på å påvirke innholdet i barnehagen
- Grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen
- Informasjon til øvrige interesserte

Kornhaug, årsplan

Barnehagen viser i årsplanen hva det systematiske planarbeid består av. Alle barn skal få et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanene, og de skriver i årsplanen at barnehagen evaluerer sitt arbeid og finner nye muligheter for å utvikle jobben bl.a. gjennom samarbeid med hjelpeinstanser der det er behov for det.

Fjerdum bhg, årsplan

I årsplanen skriver de at samarbeid mellom hjem og barnehage er viktig med gjensidig respekt og anerkjennelse for hverandres ansvar og oppgaver i forhold til barnet og vi trenger en åpen, trygg og god dialog mellom barnehage og hjem. Barnehagens samarbeidspartnere som nevnes i årsplanen er; helsestasjon, PPT, barnefysioterapeut, barnevernet og barne- og ungdomspsykiatrien. Disse er innom barnehagen for å bistå, samt at de gir veiledning ved behov både av personalet og foreldre.

Forset bhg, årsplan

I årsplanen skriver de at pedagogisk arbeid vurderes gjennom evaluering av enkeltbarnets trivsel, utvikling og behov. Dette gjøres bl.a. gjennom observasjon av barnet i hverdagen. Vurderingsformen er gjennom; avdelingsmøter/klubbmøter, ped- leder møte, foreldresamtaler og eventuelle samarbeidsmøter med faginstanser der dette er aktuelt-

FUS-barnehage Gausdal, årsplan

Barnehagen skriver i årsplanen at de har mulighet og plikt til å trekke inn andre instanser når det er nødvendig. *"Foreldre skal orienteres om spesielle observasjoner av barnet og eventuelle meldinger til andre instanser. Vi samarbeider med Gausdal kommune; barnehagesjef, PPT, barnevern, fysioterapi, helsestasjon"*.

Alle barnehagene har vist til Gausdalsmodellen som en del av kommunens satsing på forebyggende og overordnet folkehelsearbeidet i Gausdal kommune. Denne er implementert både i kommunal og privat barnehage. Visjonen er at barn i Gausdal skal utvikle grunnleggende motoriske ferdigheter før skolestart, dette som fundament for læring og videre utvikling. Modellen trekkes fram som viktig for å sikre at alle barn skal utvikle sine grunnleggende ferdigheter på ulike utviklingsområder, i tråd med alder og modenhet. Barnefysioterapeut har hovedansvar for modellen. Stillingen er lagt inn under helsestasjonen, men mye tid benyttes ute i barnehagene. Modellen omfatter også et samarbeid mellom barnehagene og helsesøster, som innebærer at helsesøster har fast tilstedeværelse og 4-årskonsultasjon i barnehagen. Mål; Skape bevegelsesglede og motoriske kompetanse hos alle barn. Skape et fundament for god helse, læring og sosialisering - frem mot skolestart.

⁶ Vi har sett på tre årsplaner fra kommunale barnehager og en fra privat barnehage.

6.2.2 HELSESTASJONEN

Leder for helsestasjonen viser til de nye nasjonale retningslinjene for helsestasjonen, og sier at de ved helsestasjonen er opptatt av å følge disse retningslinjene. De hadde en gjennomgang av retningslinjene da disse kom. I de nye retningslinjene stilles det krav til at det skal etableres rutiner og regelmessige samarbeidsmøter både på system og individnivå for å sikre at barn og ungdommer fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging.

Når det gjelder samarbeidsavtaler som en skal ha etter de nasjonale retningslinjene– så sier leder for helsestasjonen at de ikke har kommet langt nok i dette arbeidet i Gausdal. De avtaler en skal ha etter krav som settes til helsestasjonen er ikke utarbeidet pr i dag. Leder for helsestasjonen sier også at hun mener det bør utvikles et tettere og mer skriftliggjort samarbeid mellom helsestasjonen og barnevernet enn det en har i dag. Enhetsleder for barnehage og skole bekrefter at det ikke er samarbeid på systemnivå mellom barnehagene og helsestasjonen.

6.3 TVERRFAGLIGE SAMARBEIDSMØTER OG ARENAER

Samarbeidet som beskrives i dette kapittelet omhandler samarbeid på systemnivå. Det vil si at dette samarbeidet ikke handler om enkeltbarn, men om systemet rundt barna. I kommunen er det en innarbeidet møtestruktur med faste treffpunkt der helsestasjon og barnehager møtes.

Enhetsledermøte; enhetsleder familie og helse og enhetsleder barnehage og skole deltar på månedlige samarbeidsmøter med alle enhetsledere og assisterende kommunedirektør.

Familie og helse:

Enheten har faste møter med alle ansatte ved enheten, møtene gjennomføres en gang i måneden. Dette er gjerne prosess- og informasjonsmøter.

Det gjennomføres ukentlige møter med tjenestelederne innen familie- og helse der PPT, helsestasjonen, barnevernet og familieteam deltar. Innholdet i de ukentlige fellesmøtene er som oftest om generelle tema og på systemnivå. Det kan være saker som tas opp med enhetsleder som skal tas opp videre i de interne fagmøtene. Helsestasjonen og barnevernet møtes fast hver uke på disse møtene da avdelingene tilhører samme enhet. Her bør saker kunne diskuteres – men barnevernleder mener dette i liten grad gjort, og sier hun i liten grad kan se at samlokalisering av tjenestene bidrar til flere meldinger.

Hver enkelt tjeneste/fagområde har ukentlige møter. Enhetsleder inviteres på alle disse møtene, og sier hun har stor nytte av å delta på møtene for å få oversikt over hva som skjer innen de ulike fagområdene. Gjennom deltakelse på fagmøtene sier enhetsleder at hun kan fange opp om det er saker som flere enheter er opptatt av, og om det evt. skal tas opp på det ukentlige fagledermøtet.

Det gjennomføres ukentlig fellesmøte mellom helsestasjon, skolehelsetjeneste, jordmor og fysioterapeut. Barnevernet har også ukentlig fagmøte med gjennomgang av nye saker, drøfting av undersøkelser, tiltak og hvilke vurderinger som ligger til grunn for de vedtak som fattes.

De to ansatte i barneverntjenesten som har rolle som kontaktpersoner overfor barnehagene er tilgjengelige for å delta på personalmøter i barnehagene. Andre møter gjennomføres ved behov, og barnevernet har ved flere anledninger vært ute på skolene/ i barnehagene og informert om tjenesten. Barnevernleder opplyser at det løpende samarbeidet mellom barnevernet og barnehagene er forankret i det å ha faste kontaktpersoner.

Helsestasjonen og barnevernet møtes ukentlig på ledernivå, men enhetsleder for familie og helse mener likevel det kunne vært tettere kontakt mellom helsestasjonen og barnevernet. Revisjonen ble forklart i intervju at tjenestene er preget av ulik kultur, og de har en ulik tilnærming til jobboppdraget. Forskjeller mellom helsestasjonen og barnevernet beskrives ved helsestasjonens rolle på den ene siden, der de screener alle barn og skal være universelle. På den andre siden er barnevernets rolle der de skal følge opp dem som trenger det, som er «på et rødt nivå». Fra barnevernet er det en forventning om at de som jobber med barn i det daglige ser/oppdager der det kan være behov for hjelpetiltak fra barnevernet. Fra helsestasjonens side er de opptatt av det relasjonelle og trygghet for foreldre og barn overfor helsestasjonen er viktig. Det faglige ståstedet beskrives å ha stor betydning for hva en ser og for hva en ser etter.

Barnehage og skole

Enheten har faste møter hver tredje til fjerde uke. Deltakere er enhetsleder, styrere for de tre kommunale barnehagene, rektorer fra barneskoler og ungdomsskole, veileder barnehager, pedagogisk rådgiver for skolene og konsulent barnehage og skole. Saker som blir tatt opp kan være årshjul, økonomi, overordnede saker. Det drøftes ikke saker på individnivå i disse møtene, men saker på systemnivå.

Styremøter for barnehagene gjennomføres ca hver 3. – 4. uke med styrere i de kommunale barnehagene. To ganger i halvåret gjennomføres det møter med alle styrer der også styrere fra private barnehager er invitert.

Ved skolene har de tverrfaglig ressursteam bestående av barnevernet, PPT, helsestasjonen, familieteam, barneskole og ungdomsskole. Det er ikke opprettet et tilsvarende team for barnehagene.

Evaluerings/samarbeidsmøte

Evalueringsmøte med barnehagene og helsestasjonen gjennomføres årlig på et felles styremøte. Deltakere på møtene er styrerne og andre enhetsledere. Tema for evalueringsmøtene er blant annet hva en ser som behov og ønsker for kommende år. Tema for evaluering er evaluering samarbeid barnehager/barnevern, evaluering av fireårskonsultasjon som gjennomføres i barnehagene og evaluering Gausdalsmodellen.

6.4 SAMARBEID PÅ INDIVIDNVÅ

Helsestasjonen, barnefysioterapeut og barnevernet er ute i barnehagene og gjennomfører faste oppdrag. Rådgiver/veileder for barnehagene mener det er positivt at en del samarbeid er dratt ut i virksomhetene, der de ulike faggrenene er ute i barnehagene. Dette gir et fortrinn, da de gjennom dette kommer nærmere der ungene oppholder seg. Rådgiver for barnehagene trekker fram helsesykepleier som er ute i barnehagene i fireårskonsultasjon, barnefysioterapeut er ute i barnehagene og barnevernet har faste kontaktpersoner og faste opplegg overfor skolestartere.

Barnevernet møter barn i barnehagene to ganger årlig.

To ganger i året gjennomføres et opplegg i regi av barnevernet ute i barnehagene, rettet mot «neste års skolestartere». Styrere, personalet og barnevernet møtes i forkant der de drøfter tematikk. Barnevernet møter først og fremst førskolebarna, og i mindre grad de ansatte. Selve gjennomføringen er i regi av barnevernet, men helsesykepleier deltar også noen ganger. Tema som tas opp er samtale om overgang til skole og om kroppen der de snakker om hva som er lov og ikke lov. Dette er viktig tema å snakke med førskolebarna om, og det oppleves som lettere når det gjennomføres som en årlig rutine.

Fireårskonsultasjon ved helsesykepleier

Helsesykepleier er ute i barnehagene og utfører 4-årskontrollene der. Intensjonen med gjennomføring av fireårskontroll ute i barnehagene var at dette skulle fungere som et tverrfaglig samarbeid mellom barnehage, helsestasjonen og foreldrene, med barnet i sentrum – inne i sitt naturlige miljø. Det settes av en time pr. barn til gjennomgang av det en skal igjennom (syn/ veie/ mål/ generelle spørsmål/ skjema). Etter dette deltar pedagogene de siste 20 minuttene. Dette fungerer bra, men fagleder sier det er viktig at fireårskontrollen ikke blir en erstatning for samtaletimene som skal være mellom hjem/ barnehage. Helsestasjonen bruker mye tid på 4-årskontrollene. Erfaringen rapporteres å ha vært positiv, men en ser at barna likevel ikke er i «sitt naturlige miljø» slik intensjonen har vært. Dette fordi en setter seg på et møterom, noe vekk fra der barna leker til vanlig. Det er en løpende vurdering av om en skal fortsette med ordningen. Det vil være et tap å avslutte det når det gjelder den tette kontakten som oppnås mellom helsestasjonen og barnehagene.

Kontakt mellom barnevernet og de to enhetene

Barnevernleder mener barnevernet er på tilbudssiden når de blir kontaktet fra barnehagene og fra helsestasjonen. Det er likevel ofte slik at når barnehagene og helsestasjonen vurderer å melde til barnevernet er det preg av usikkerhet og utrygghet omkring meldinger. Barnehagene og helsestasjonen har stort behov for å snakke med barnevernet både for å få råd om de bør melde, og for å trygge seg gjennom en samtale om hva de skal skrive i melding.

Barnevernleder mener det er viktig at de som er der ungene oppholder seg mest i løpet av våkentiden har fokus på hva som er deres rolle i det å observere og melde til barnevernet ved behov. Det er viktig at de enkelte tjenestene selv tar ansvar for å melde sin bekymring. Dette kan være til hjelp for barnevernet, da barnehagene og helsestasjonen kan ha ulike observasjoner/ bekymringer som utfyller hverandre mer enn om bare den ene av disse skulle melde sak. De opplever ulike nyanser, og de bruker ulike eksempler.

Enhetsleder familie og helse sier mye fungerer godt på individnivå når det gjelder tverrfaglighet. Det er mye direkte kontakt i enkeltsaker som følge av nærhet mellom tjenestene. En tilbakemelding fra barnevernet er likevel den at de mener det er mer å gå på fra flere av tjenestene – de som skal melde må tørre mer. Barnevernet har meldt tilbake til enhetsleder at de opplever å få flere meldinger der de mener det burde vært meldt tidligere. Barnevernet ønsker å være tilgjengelige og lette å få pratet med dersom det er slik at noen har behov for avklaringer, men etter dette er det ifølge barnevernleder viktig at «saker ikke prates i hjel». Når anonym sak drøftes, og barnevernet råder barnehage eller helsestasjon til å melde, da bør den som søker råd følge opp med melding.

Enhetsleder for familie og helse mener det er viktig at leder for barnevernet gjentar informasjonen ut til alle i enheten om det å melde saker til barnevernet. Det er viktig at de som skal melde saker blir trygge på dette – og

en gjentakelse av hvilken plikt de har er med å trygger de ansatte. Enhetsleder sier også at for å få til endringsarbeid kan det være viktig at barnevernet/evt. andre hjelpeinstanser kommer inn tidlig. De alvorlige tilfellene skal meldes til barnevernet, men det kan også være nødvendig med en dialog i mindre alvorlige saker slik at de kan komme inn tidlig og unngå større tiltak.

Enhetsleder for barnehage og skole informeres av rektor/ styrer når de har saker der det meldes. Sak drøftes/ reflekteres rundt mellom enhetsleder og rektor/ styrer om tematikken. Enhetsleder sier det kan være greit å drøfte sakene med noen (enhetsleder) som ikke kjenner til problemet direkte.

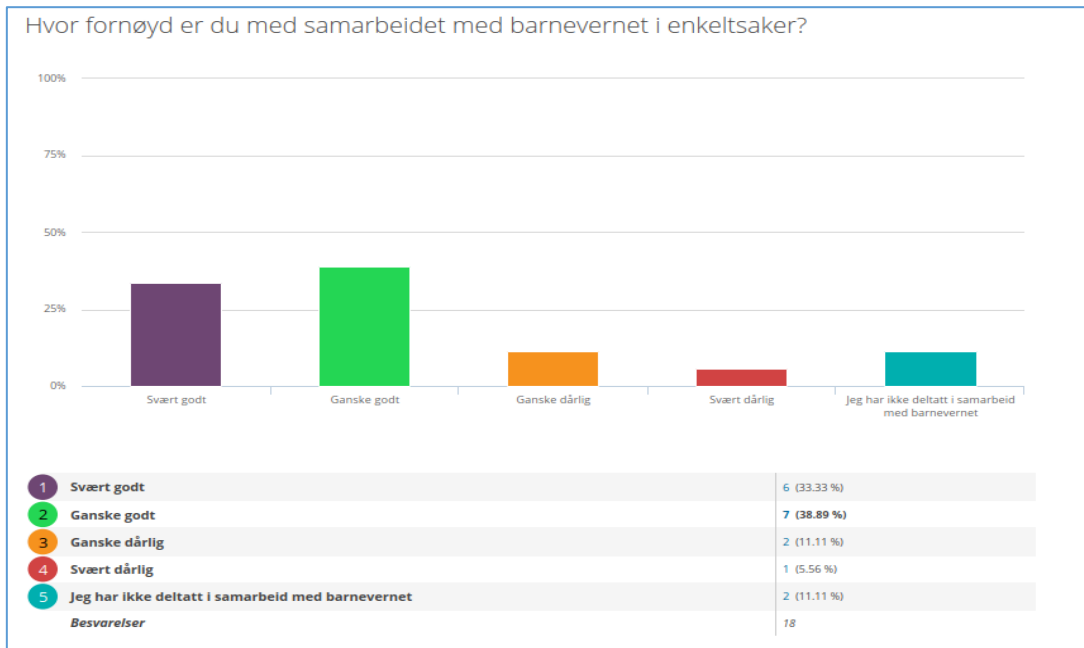
Det hender barnevernleder får spørsmål fra ansatte i barnehagen om hva som skjer etter at en sak er meldt, og sier hun har forståelse for at det kan være noe frustrasjon hos dem som har meldt i forhold til det å ikke få melding tilbake om hva som skjer. Barnevernstjenesten plikter å gi barnehagen/ alle offentlige meldere en generell tilbakemelding som bekrefter at barnevernet har mottatt bekymringsmeldingen innen tre uker etter at meldingen er mottatt. Dersom det blir åpnet undersøkelsessak, skal barnevernet gi barnehagen ny tilbakemelding når undersøkelsen er gjennomført innen tre uker etter at undersøkelsen er gjennomført. Denne skal inneholde opplysninger om hvorvidt saken er henlagt eller om den følges opp av barnevernets side. I saker som følges opp gjennom en undersøkelse er det mye kontakt gjennom innhenting av opplysninger. Etter dette er det ikke alltid barnehagene hører mye fra barnevernet om saken. Det kan f.eks være at det er iverksatt tiltak som ikke berører barnehagen (som f.eks avlastningshelger). Her kan det være at en er avhengig av samtykke fra foreldrene om andre instanser skal få del i slik informasjon.

Barnevernet oppfordrer barnehagene og andre til å sende ny melding om observerer endringer underveis. De oppfordres også til å sende ny melding selv om de har sendt melding tidligere.

6.5 SVAR I SPØRREUNDERSØKELSEN VEDR. SAMARBEID

Det var 18 av de 40 som svarte på spørreundersøkelsen som var ansatt som styrer eller pedagogisk leder. Vi spurte styrere og pedagogisk ledere om de *deltar i faste samarbeidsfora der barnehagen din møter barnevernet*, det var 2 av 18 som svarte at de deltok i slik samarbeid. Vi spurte også om de hadde deltatt på styremøter og/eller fagøkter der meldinger til barnevernet har vært behandlet, og 14 av 18 svarte bekreftende på dette.

Når det gjelder samarbeidet mellom barnehager og barnevernet i enkeltsaker var det noe spredning i svarene på dette, men det var likevel et flertall som er svært eller ganske godt fornøyd.

Vi spurte styrere og pedagogiske ledere hvor godt fornøyd de var med informasjon fra barnevernet generelt, og fikk til svar at 90% var svært eller ganske godt fornøyd.

6.6 REVISJONENS VURDERINGER

I dette kapitlet vurderer vi de innsamlede dataene opp mot revisjonskriterier som vi har utledet. Vurderingene skal gi grunnlag for å svare på problemstilling 3, om det er utviklet et samarbeid mellom barnevernet, barnehagene og helsestasjonen som bidrar til at bekymringer meldes til barnevernet.

Vi har lagt til grunn at det bør være etablert systematisk og målrettet samarbeid mellom barnevernet og barnehager og helsestasjon.

Revisjonens inntrykk er at Gausdal kommune som barnehageeier, og ansvarlig for lovpålagte tjenester til de minste har fokus på at det skal være systematikk og rutiner som skal støtte arbeidet med å fremme tverrfaglig samarbeid mellom barnehager, barnevern og helsestasjonen.

Det eksisterer mange samarbeidsarenaer, både ut fra det som står i barnehagenes årsplaner og vi ser det av møtetrusstruktur som er innarbeidet for helsestasjonen, i barnevernet og ved barnehagene. Både helsestasjonen og barnevernet er ute i barnehagene, og dette gjør at de kommer ut på den arenaen der ungene oppholder seg. Helsesykepleier gjennomfører fireårskonstultasjon, barnefysioterapeut er ute i barnehagene og barnevernet er i barnehagene med opplegg for skolestarterne og de har faste kontaktpersoner overfor barnehagene.

Revisjonens gjennomgang har vist at det ligger til rette for samarbeid både på system- og på individnivå. Tilbakemeldinger i intervjuer kan likevel indikere at det etablerte samarbeidet bør innrettes slik at det er mer målrettet som bidrag til at flere saker meldes til barnevernet.

Ledende helsesykepleier mener det bør utvikles et tettere og mer skriftliggjort samarbeid mellom helsestasjonen og barnevernet enn det en har i dag. Helsestasjonen og barnevernet møtes ukentlig da avdelingene tilhører samme enhet. Barnevernleder sier at saker bør kunne diskuteres på disse møtene, men det blir i liten grad gjort. Hun legger også til at hun i liten grad kan se at samlokalisering av tjenestene bidrar til flere meldinger. Enhetsleder for familie og helse sier også at det kunne vært tettere kontakt mellom helsestasjonen og barnevernet.

Et flertall av de barnehageansatte som svarte på spørreundersøkelsen oppga at de ikke hadde tilstrekkelig opplæring i å gjenkjenne symptomer på omsorgssvikt. Det var også et flertall som ikke følte seg trygge på hvilke risikofaktorer og symptomer de skulle se etter hos barn som kan være utsatt for omsorgssvikt. I de åpne svarene avslutningsvis var det flere som etterlyste mer kursing, mer kontakt med barnevernet og mer informasjon rundt situasjoner der barnevernet er innblandet. Flere skrev også at de ønsker faste møtepunkt med barnevernet.

Barnevernet har to kontaktpersoner som er tilgjengelig for barnehagene, barnevernet er tilgjengelig for å kunne delta på personal- og foreldremøter, de er inne i barnehagene to ganger i året for å snakke med de største barna og de holder informasjonsmøter når det er ønskelig eller påkrevet. Det er vanskelig å se at etablering av nye samarbeidsarenaer mellom barnehagene og barnevernet nødvendigvis vil dekke barnehagenes informasjonsbehov i forhold til meldingsproblematikk. At ansatte i barnehagene etterlyser mer kontakt og informasjon kan tyde på at samarbeidet på de arenaer som er etablert er for lite målrettet når det gjelder å trygge barnehagenes kunnskap om barnevern.

7. KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

7.1 KONKLUSJONER

Problemstilling 1 var om ansatte i barnehagene er trygge på at de har kunnskap om regelverket, og hvordan de skal gå fram ved bekymringer.

Kartleggingen viste usikkerhet blant ansatte i barnehagene når det gjelder opplæring i det å gjenkjenne symptom og trygghet i det å se etter risikofaktorer og symptom hos barn som kan være utsatt for omsorgssvikt. Ved siden av at de uttrykte usikkerhet, var det også flere som etterspurte mer kurs og opplæring.

Det var 95% av respondentene i undersøkelsen som svarte at de var kjent med plikten til å melde til barnevernet. Selv om de var kjent med meldeplikten, viste kartleggingen at barnehagene har hatt alvorlige bekymringer for barn uten at de meldte dette til barnevernet. Med utgangspunkt i Barnehageloven har barnehagepersonalet ansvar for å være oppmerksomme på forhold som kan føre til tiltak fra barnevernet, likevel svarte 80 prosent at de mener at barnehagene melder for få saker til barnevernet.

Problemstilling 2 var om det er etablert tilstrekkelige rutiner for praktisering av opplysningsplikt og fungerer rutinene i praksis.

Både ved helsestasjonen og i barnehagene er det etablert rutiner som skal sikre at ansatte melder til barnevernet dersom de er alvorlig bekymret for et barn. Rutinene bør revideres jevnlig, de bør gjennomgås jevnlig med de ansatte, og det bør framkomme i dokumentene når de har vært revidert.

De fleste ansatte sier de er kjent med opplysningsplikten, og det synes å ha vært fokus på dette fra ledelsen. Barnehagepersonalet synes likevel å være usikre på egen rolle når den formelle kunnskapen de innehar skal omsettes til praksis. Det er vist eksempler både fra helsestasjon og fra barnehagene der situasjoner har oppstått uten at en har brukt de rutinene som foreligger.

Det ble vist til intern gjennomgang der det ble avdekket at ved særlig utfordrende saker var det usikkerhet omkring hvordan dette skulle følges opp. Fra kommunens side er det tatt aktivt grep fra ledelsen for å unngå slike situasjoner senere. Kommunen har iverksatt tiltak, blant annet ved å delta med informasjon på personalmøter med de ansatte i barnehagene.

Problemstillingen var om det er utviklet et samarbeid mellom barnevernet, barnehagene og helsestasjonen som bidrar til at bekymringer meldes til barnevernet?

Revisjonens inntrykk er at Gausdal kommune har fokus på at det skal være et tverrfaglig samarbeid mellom barnehager, barnevern og helsestasjonen basert på systematikk og rutiner.

Revisjonens gjennomgang viser at det er etablert et samarbeid både på system- og på individnivå. Tilbakemeldinger i intervjuer indikerer likevel at det etablerte samarbeidet bør videreutvikles slik at det kan fungere mer målrettet som bidrag til at flere saker meldes til barnevernet.

7.2 ANBEFALINGER

- Kommunen må sikre at barnehagene har rutiner for avklaring av bekymring, rutiner for samtale med foreldre og maler for melding.
- Kommunen bør vurdere hvordan det etablerte samarbeidet kan utvikles slik at det blir mer målrettet som bidrag til at bekymringer meldes til barnevernet.
- Rutiner bør revideres og det bør gå frem av rutinene når de er revidert.

REFERANSER

- Bufdir. (2019, 11 26). *Hjelpetiltak i hjemmet*. Hentet fra Barne- ungdoms- og familiedirektoratet: https://bufdir.no/Barnevern/Tiltak_i_barnevernet/Hjelpetiltak_i_hjemmet/
- Bufdir. (2020, 08 21). *Melde fra til barnevernet*. Hentet fra Barne- ungdoms- og familiediraktoratet: https://bufdir.no/Barnevern/Melde_fra_til_barnevernet/Melde_fra_til_barnevernet__offentlig_ansatt/
- Departementene. (2016). *Forebyggende innsats for barn og unge, Rundskriv Q-16/2013*. Det kongelige barne-, likestillings- og inkluderingsdepartement m.fl. Hentet fra Webområde for regjeringen : https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/rundskriv_q16_2013.pdf
- Gausdal kommune. (2020, 09 25). Hentet fra <https://www.gausdal.kommune.no/barnevern.425677.no.html>
- Gausdal kommune. (2020). *Strategiplan 2020-2023. Kommunestyrets vedtak*. Gausdal kommune.
- Helsedirektoratet. (2018, 06 28). *Helsepersonelloven med kommentarer*. Hentet fra <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/helsepersonelloven-med-kommentarer/opplysningsplikt-m.v/-33.opplysningsplikt-til-barnevernet>
- Helsetilsynet. (2019). *Det å reise vasker øynene - Gjennomgang av 106 barnevernssaker*. Statens Helsetilsyn - tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene.
- Kommunelovutvalget. (2016). *NOU 2016:4 Ny kommunelov*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Moe, E. (2020, 01 22). *forskning.no*. Hentet fra <https://forskning.no/barn-og-ungdom-hogskolen-i-innlandet-juridiske-fag/mange-bekymringsmeldinger-til-barnevernet-skulle-ikke-vaert-sendt/1624709>.
- Ohnstad, B. (2020, 01 03). *Meldeplikten til barnevernet tolkes feil*. Hentet fra <https://juristen.no/debatt/2019/12/%C2%ABmeldeplikten-til-barnevernet-tolkes-feil%C2%BB>.
- Ropstad, K. I. (2020, mai 26). Barne- og familieminister. *Tale/ innlegg for Stortinget*.
- Søvig, K. H. (2020). professor i rettsvitenskap og dekan ved det juridiske fakultet i Bergen. *Juridika*.
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehage*.
- Utdanningsdirektoratet. (2019, 07 05). *udir.no*. Hentet fra <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/barnehage/>: <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/barnehage/melde-fra-til-barnevernet--hva-skal-barnehagen-gjore/>

Lover og forskrifter

- Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet: LOV-1992-07-17-100, Lov om barneverntjenester (barnevernloven).
- Helse- og omsorgsdepartementet, LOV-2011-06-24-30: Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)
- Helse- og omsorgsdepartementet, FOR-2018-10-19-1584: Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, LOV-2019-06-21-57: Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Kunnskapsdepartementet, LOV-2005-06-17-64: Lov om barnehager (barnehageloven).

VEDLEGG 1 KOMMUNEDIREKTØRENS UTTALELSE

Notat

Til: Innlandet Revisjon IKS
Fra: Kommunedirektøren

Saknr.	Arkivkode	Dato
20/2891-3	210 F47	16.11.2020

Til høringsutkast forvaltningsrevisjon "Meldinger til barnevernet"

Vi viser til utkast til rapport. Her er kommunedirektørens kommentarer, med utgangspunkt i fastsatte spørsmål fra revisjonen.

1. Har informasjon om prosjektets formål og gjennomføring vært god nok?

Prosjektets formål har vært tydelig.

2. Har kommunen kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller faktaframstilling?

All metodikk har styrker og svakheter. Ved spørreundersøkelse kan en miste informasjon og refleksjon når det er et så omfattende og følsomt tema, som i denne undersøkelsen.

3. Har kommunen kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner?

Nei.

4. Hva er kommunens samlede vurdering av rapportens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger?

Se svar på spørsmål 2. Med det som utgangspunkt kan det være en utfordring å konkludere. Vi synes anbefalingene er konkrete og fine, og et godt grunnlag for å følge opp rapporten i alle ledd i de involverte tjenestene.

5. I hvilken grad oppfattes rapporten som nyttig?

Det er alltid nyttig med å ha fokus på et område. Det bevisstgjør alle involverte.

6. Hvordan vurderes rapportens oppbygning og språkbruk?

OK.

Dokumentet er elektronisk godkjent etter våre rutiner, og sendes uten signatur.

VEDLEGG 2 RUTINER MOTTATT FRA KOMMUNEN

Barnehagenes rutiner for meldinger til barnevernet:

BEKYMRINGSMELDING TIL BARNEVERN

1. KVALITETSMÅL

Barnehageloven § 22, Opplysningsplikt til barneverntjenesten

2. GENERELT

Opplysningsplikt:

Barnehagepersonalet skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side. Uten hinder av taushetsplikt skal barnehagepersonalet av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten, når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. Lov om barneverntjenesten § 4-10, § 4-11, § 4-12, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker jf. samme lov § 4-24

3. UTFØRELSE

- I alle sammenhenger der barn viser tegn på mistrivsel eller skjevutvikling vil både foreldre og profesjonelle trenge tid til å kartlegge hva problemet egentlig er. Prosessen inkluderer for eksempel å observere systematisk, benytt utvalgte kartleggingsinstrumenter, snakke med barnet og med andre, og prøve ut ulike antakelser om årsaken til problemene før man konkluderer.
- Føre loggbok over kartlegging, observasjoner, samtaler med foreldre/foresatte, referat fra avdelingsmøter, pedagogisk leder møter og eventuelt andre møter hvor barnet har vært nevnt
- En systematisk kartlegging kan for eksempel bestå av loggføring av bestemte situasjoner, systematiske observasjoner av barnet og eventuelt samspillet mellom foreldre og barn i hente- og bringesituasjoner, eller bruk av «Alle med». Med andre ord vil første skritt gjerne være at barnehagen selv prøver å få bedre kunnskap om hva problemet kan være. Dette kan i seg selv være tilstrekkelig til at barnehagen får avklart sin bekymring.
- Forut for at en bekymringsmelding eventuelt sendes, er det et alternativ for barnehagen å diskutere en sak anonymt med barneverntjenesten. Dette er imidlertid *ikke* å anse som en melding, i det barneverntjenesten ikke får vite hvilket barn saken gjelder.
- Styrer er den som normalt sender bekymringsmeldingene etter saksbehandlingsloven, men dette er ikke til hinder for at andre kan sende bekymringsmeldingen. At opplysningsplikten gjelder for alle ansatte i barnehager
- At opplysningsplikten innebærer en plikt til å gi opplysninger til barneverntjenesten uten hinder av taushetsplikten, samt at plikten gjelder både av eget tiltak og etter pålegg fra barneverntjenesten
- At opplysningsplikten inntreffer i de alvorlige tilfellene; der det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet, eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker

- Ved mistanke/kunnskap om:

- Fysisk mishandling
- Seksuell misbruk
- Andre straffbare forhold

I disse tilfeller skal ikke foreldre/foresatte informeres i forkant av bekymringsmelding. Her kal barneverntjenesten avgjøre videre saksgang, eventuelt i samarbeid med politiet. Det skal sendes en skriftlig melding i etterkant av meldingen.

4. DOKUMENTER / MALER / SJEKKLISTER / VEDLEGG

- Sjekkliste – Symptomer som alene eller sammen kan føre til en bekymring
- Meldingsskjema (felles Gausdal kommune – mappe 11 Skjema – melding til barnevernet - inn skrivbar)

5. REVISJON / KVALITETSSIKRING

Dato: 15.4.2016

Sjekkliste – ved bekymring for barn i barnehagen

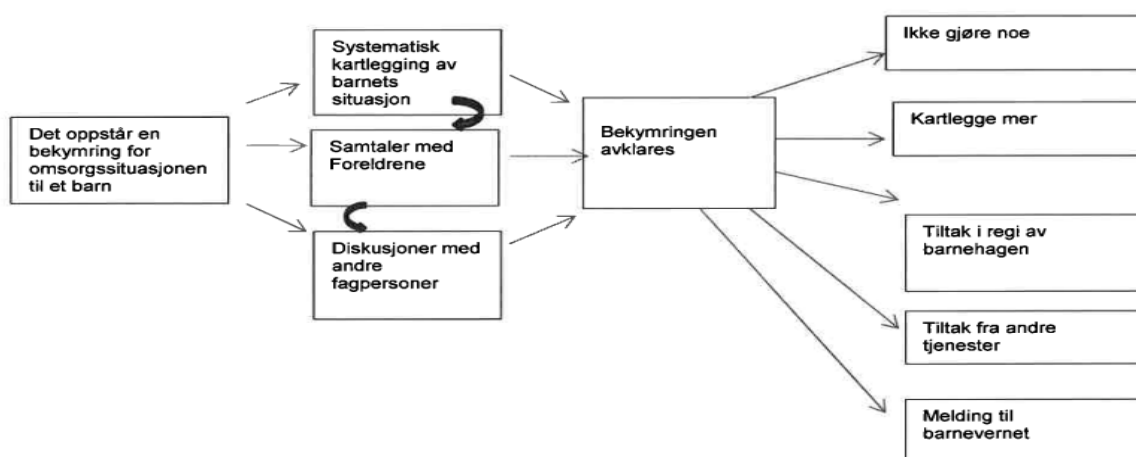
15.04.2016

Sjekkliste –**Symptomer som alene eller sammen kan føre til en bekymring**

- Blåmerker eller sår av ukjent opphav
- Aggressiv eller utagerende atferd
- Påkledning som ikke samsvarer med vær og temperatur
- Mye fravær
- Forsinket utvikling (språk, motorikk, sosial/emosjonelt)
- Utsagn fra barnet selv
- Dårlig kontaktevne
- Motorisk uro, angst og ustabile følelser
- Misliker å bli kost med
- Klager på diffuse smerter i mage, hodet eller underliv – er mye syk
- Tristhet, mangel på mimikk
- Ufrivillig vannlatning og avføring
- Ekstremt pliktoppfyllende
- Ukritisk atferd
- Vanskjøtsel – dårlig mat, stell, vask og pass
- Psykiske overgrep – overse, nedvurdere, ikke snakke med/ til og andre former for å ikke ivareta barnet psykisk

Husk at det er mange signaler hos barn som kan ha andre årsaker, slik som fysisk sykdom, sorg, nedsatt funksjonsevne/forsinket utvikling på enkelte områder som kan skyldes andre diagnoser. Symptomer og signaler må ses i sammenheng og videre kartlegging og oppfølging av barnet vurderes ut fra dette.

15.04.2016

Skjematisk modell for prosessen fra bekymring til eventuell melding

Meldingsrutiner – helsestasjonen:

MELDINGSRUTINER TIL BARNEVERNTJENESTEN FRA HELSESTASJONS- OG SKOLEHELSETJENESTEN

1. KVALITETSMÅL

2. GENERELT- LOVHJEMMEL

Helsepersonelloven §33 (jf barneverntjenesteloven §6-4) pålegger den som yter helsehjelp å gi opplysninger til barnevernstjenesten når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt. Det samme gjelder når et barn har vist vedvarende og alvorlige atferdsvansker. Når det er **grunn til å tro**, loven stiller ikke krav om sikker viten.

3. UTFØRELSE

Vi skal skrive en **bekymringsmelding** når vi er i tvil om barnets omsorg er godt nok ivarettatt.

Utforming av en melding er av avgjørende betydning. Barnevernet kan bare gjøre undersøkelser på grunnlag av det som står i en melding. Meldingsskjemaet «Bekymringsmelding til Barneverntjenesten» etter lov om barneverntjenester §6-4. (Hentes på Sikker sone fellesområdet. Gå via Utforskeren. Helsesøster kan også rapportere i brev form eller henvende seg muntlig til barneverntjenesten.

Omsorgssvikt eller andre former mishandling omfatter blant annet følgende situasjoner:

- Barn med livstruende eller annen alvorlig skade hvor foreldrene ikke besørger undersøkelse og behandling av barnet
- Foreldrenes manglende dekning av funksjonshemmedes og spesielt hjelpetrengende barns særlige behov for behandling eller opplæring
- Ved alvorlige mangler ved den daglige omsorgen barnet får, eller alvorlige mangler i forhold til den personlige kontakt og trygghet som det trenger etter sin alder og utvikling
- Der det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet

Meldingen skal inneholde:

- personalia, evt. tiltak rundt barnet, evt. medisiner, samvær/delt omsorg, når kom barnet til kommunen? Flyttet mye? Samarbeid med foreldre, samspill foreldre/barn, konkretisering av bekymringen ved å beskrive hvor ofte, hva har skjedd, hva har du sett, hørt eller luktet.
- Melder skal videre beskrive det melder har hørt fra barnet/ungdommen, det melder selv har sett og observert.
- Melder skal informere foreldrene om bekymringsmeldingen.

ID: 12798-1

Meldingsrutiner til barnevernet fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten**Gausdal kommune**

Prosess 3, 4 OG 9 OPPVEKST / Helsestasjon og skolehelsetjeneste / Flyktninghelsetjeneste
 Godkjent dato 27.02.2019 (Bente Helbæk)
 Endret dato 27.02.2019 (Bente Helbæk)

Dokumentkategori
 Siste revisjon
 Neste revisjonsdato 15.06.2019

- Vi kan melde på info fra andre når dette har betydning for saken.
- Historikken: hva har skjedd i saken tidligere? Evt. tiltak, skolefravær

Ved seksuelle overgrep/voldssaker skal vi ikke kontakte foreldre først, men melde rett til barneverntjenesten eller politiet.

Vi kan drøfte en sak anonymt med barnevernstjenesten hvis vi er i tvil eller ønsker hjelp til utforming av meldingen eller ved andre spørsmål.

Ledende helsesøster skal skrive under meldingen sammen med den fra helsestasjonen som melder bekymringen.

4. DOKUMENTER / MALER / SJEKKLISTER / VEDLEGG

..\\..\\11 Skjema\\Melding til barnevernet\\Mal bekymringsmelding innskrivbar.doc

5. REVISJON / KVALITETSSIKRING

Når: Helsestasjonens kvalitetsprosedyrer/interntkontroll revideres årlig, ultimo juni

Hvem: Alle ansatte på helsestasjonen

Ansvar: Ledende helsesøster

Opprettet: 26.06.12

Revidert: